

Valon kirjotaja 1900-1901.

4

VALIKOIMA

H. C. ANDERSEN'in

SATUJA JA SEIKKAILUJA.

TANSKASTA SUOMENNETTU.

S 1-104

WESANDERIN KIRJAKUPPA
ARNOLD ÖHRNBERG.
TAMPERE.

„WALON“ KIRJOJA v. 1900—1.

TAMPEREELLA,
TAMPEREEN UUSI KIRJAPAINO-YHTIÖ.
1900.

Pikajuoksijat.

Oli määrätty palkinto, niin, olipa niitä kaksikin, pieni ja suuri, suurimmasta nopeudesta, ei yhdeltä juoksulta, vaan koko vuoden kestävältä juoksulta.

„Minä sain ensi palkinnon!“ sanoi jänis; „kyllä saakin aina oikeuden mukaan, kun tuomareina on omaa väkeä ja hyviä ystäviä. Mutta se minusta on vähän niinkuin loukkaavaa, että etana sai toisen palkinnon.“

„Mitä vielä,“ lausui johtotolppa, joka oli ollut mukana palkintojen jaossa, „täytyyhän ottaa huomioon myöskin ahkeruus ja hyvä tahto, kuten moni arvokas henkilö arvosteli, ja sen minäkin käsitän Etanalta meni oikein puoli vuotta, ennenkuin se pääsi kynnyksen ylitse, mutta siinä kiireessä siltä katkesi reisiruu. Sen koko elämällä ei ole ollut muuta päämäärää, kuin juosta, ja se juoksikin oikein perusteellisesti! Kaikki tämä on arvokasta. Ja siksipä se saikin toisen palkinnon!“

„Mutta olisipa voinut minutkin ottaa huomioon!“ sanoi pääskynen. „Minua nopeammaksi, lennossa ja käänteissä, en luule kenenkään näyttäytyneen, ja kylläpä olenkin kulkenut matkoja, piltkin koko maailmaa!“

„Kyllä kai, mutta se juuri onkin teidän onnettomuutenne!“ selitti johtotolppa. „Te reistailette liiaksi. Te pyritte aina pois maasta, kun täällä al-

kaa olla kylmä; teillä ei ole lainkaan isänmaanrak-
kautta! Teitä ei voi huomioon ottaa.“

„Mutta jos makaisin sammalissa koko talven,“
sanoi pääskynen, „ja nukkuisin siellä aikani, otettaisi-
siinko minut sitten huomioon?“

„Hankkikaa todistus sammalten haltijalta, että
olette nukkunut puoli vuotta isänmaassa, kyllä sitten
teillekin annetaan ansion mukaan!“

„Oikeastaan minä olisin ansainnut ensi palkin-
non, enkä toista!“ sanoi etana. „Sillä sen minä tie-
dän, että jänis on juossut vaan pelosta, kun se on
huomannut jonkun vaaran. Minä sitä vastoin olen
juoksusta tehnyt elämäni tarkoituksen ja rampautu-
nut toimessani! Jos kukaan ansaitsi ensi palkinnon,
niin ainakin minä, mutta minä en rupea rähisemään,
sillä se on luontoani vastaan!“

Ja sen vakuudeksi etana sylkäsi.

„Minä voin asianmukaisesti todistaa, että kum-
pikin palkinto, ainakin mitä minun antamaani arvostelun
tulee, on yhtäpitävä oikeudenmukaisuuden
kanssa,“ alkoi vanha maanmittarinmerkki puhua, joka
oli jäsenenä palkintolautakunnassa. „Minä menette-
len aina järjestyksen, harkinnan ja arvostelun kan-
nalta. Seitsemästi tätä ennen on minulla ollut kunnia

kuulua niihin, joista palkintojen jako riippuu, mutta vasta tänään sain oman mielipiteeni perille ajetuksi. Minä olen jokaisessa palkintojen jaossa ottanut perustukseksi jonkun varman asianhaaran. Minä tarkastelen kilpailijoiden nimikirjaimia aakkosellisessa järjestyksessä, tällä kertaa alkupäästä. Katsokaapa nyt, kuinka yksinkertaisesti se käy: Korkein arvossana on 10; siis kenen nimen alkukirjain on kymmenes aakkosista, se saakoon ensi palkinnon, ja puolet siitä, siis 5, on toinen palkinto. Kun lasketaan a, b, c, j. n. e., niin on J kymmenes kirjain ja E viides. Sen mukaan sai jänis ensi palkinnon, ja etana toisen. Ensi kerralla lasken aakkosten loppupäästä, sitten nimien loppukirjainten mukaan, ja niin yhä uudella tavalla. Aina pitää olla joku kaava, jonka mukaan mitataan, niin ettei horjuta sinne tänne!“

„Minä olisin äänestänyt itseäni, ellen olisi kuulunut tuomareihin“, sanoi aasi, joka myös oli ollut palkintojen jakajain joukossa. „Täytyy ottaa huomioon muutakin, kuin juoksun nopeus, esimerkiksi se ominaisuus, kuinka paljon kukin jaksaa vetää; mutta sitä en tällä kertaa kuitenkaan pannut pääasiaksi enkä myöskään jäniksen sukkeluutta, kun se paelessaan hyppää sivulle, jott'eivät ihmiset keksi sen

piilopaikkaa. Ei, vaan vielä on muuan seikka, joka monesta on tärkeä, ja jota ei saa unhottaa: tarkoitan sitä, mitä sanotaan kauneudeksi. Sitä minäkin olen pääasiana pitänyt; minä silmäilin jäniksen ihania, hyvin kehittyneitä korvia — on oikein hauska nähdä kuinka pitkät ne ovat! Olin näkevinäni oman itseni pikkuisena, ja siksi äänestin häntä!

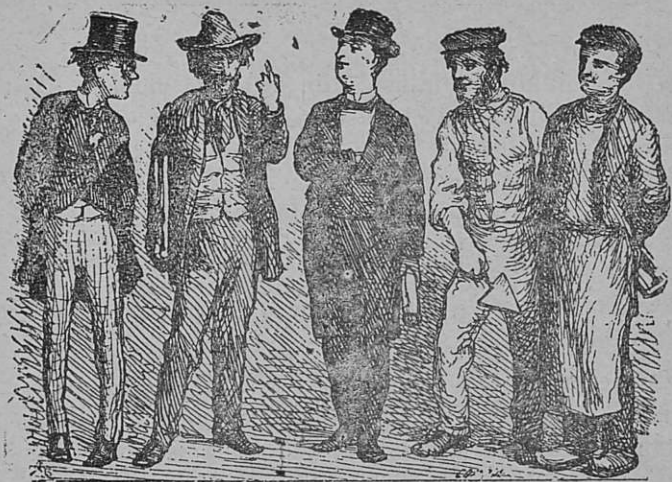
„Sss!“ sanoi kärpänen, „niin, minä en tahdo puhua, sanon vaan jotakin! Sen tiedän, että olen saanut toisenkin jäniksen kiinni. Äsken katkaisin eräältä nuorimpia molemmat takakoivet. Istuin veturissa junan edessä — niin teen usein, koska sieltä paraiten voi tarkastaa omaa nopeutta. Muuan nuori, jänis juoksi kauvan edellä, se ei aavistanut minun siellä olevan; lopuksi sen täytyi poiketa syrjään mutta samassa sen koivet musertuivat veturin alla, sillä minä istuin päällä. Jänis jäi — minä kuljin edemmä. Siinä minä ainakin voitin jäniksen! Mutta minä en kärky palkintoa!“

„Minusta näyttää“, tuumi metsäruusu, mutta ei sanonut — sen luontoon ei sovi lausuminen, vaikka olisikin ollut hyvä asia, jos se olisi puhunut, „minusta näyttää, että auringonsäteen olisi pitänyt saada sekä ensi kunniapalkinto että toinenkin! Se kiittää yht’äkkiä määrättömän matkan auringosta alas luoksemme ja tulee niin väkevänä, että koko luonto herää siitä. Se on niin kaunis, että me kaikki ruusut siitä punastumme ja tuoksumme! Ylempi, tuomitseva esivalta ei näy sitä huomanneen. Jos olisin auringonsäde, antaisin heille kullekin auringonpiston, — mutta se tekisi heidät vaan hulluiksi, ja tulevathan

ne muutoinkin hulluiksi, niin ettei ole väliä!“ Ihanaa on kukoistaa, tuoksua ja virvoittaa, elää sa-
duissa ja lauluissa! Mutta auringonsäde elää meitä
kaikkia kauvemmin!“

„Mikä on ensi palkinto?“ kysyi kastemato, joka
oli nukkuen myöhästynyt ja nyt vasta saapui paikalle.

„Se on vapaa pääsy kaalitarhaan“, sanoi aasi;
„minä ehdotin palkinnon! Jäniksen piti se saada,
ja siksi minä, ajattelevana ja vaikuttavana jäsenenä,
otin järkevään huomiooni, mikä voisi hyödyttää pal-
kinnon saajaa. Nyt on jäniksen muona turvattu.
Etana saa istua kiviaidalla ja nuolla sammalta ja
auringonpaistetta, ja pääsee ensi kerralla palkinto-
tuomarein joukkoon, kun taas kilpaillaan pikajuok-
sussa. On näet niin hyvä, kun saadaan oikea am-
mattimies mukaan siihen, mitä ihmiset nimittävät
valiokunnaksi. Sanonpa vielä, että odotan tulevai-
suudelta paljon, kun olemme näin hyvässä alussa“.

Jotakin.

„Minusta pitää tulla jotakin!“ sanoi *vanhin* viidestä veljeksestä, „minä tahdon olla hyödyksi maailmassa; olkoon toimeni vaikka kuinka vähäpätöinen, mutta kun vaan teen hyvää, niin se

on sentään jotakin. Minä tahdon valmistaa tiiliä, sillä niitä ainakin tarvitaan! Ja silloin teen jotakin hyvää!

„Mutta jotakin kovin mitätöntä!“ sanoi *toinen veli*, „sehän on melkein samaa kuin roskatyötä; se on vaan apulaisten työtä, ja saahan sitä koneillakin valmiiksi. Ei, ennemmin vaikka muurariksi! Se on toki jotakin, ja siksi minä aion. Se on erityinen sääty! Sen kautta pääsee lakien suojaan, oikein porvariksi; saa pitää omaa lippua ja omaa kapakkaa; niin, jos hyvin käy, voin ottaa sällejä, saan mestarin arvonimen, ja vaimoni on silloin mestarin rouva. Se on jotakin!“

„Ei se ole niin mitään;“ sanoi *kolmas*, „sehän on ihan alapuolella oikeita säätyluokkia, ja kaupungissa on monta säätyluokkaa mestarien yläpuolella. Vaikka olisit kuinka kelpo mies, niin ammattilaisena sinä sentään olet, niin sanoakseni, moukka! Ei, minäpä tiedän jotakin parempaa. Minä tahdon ruveta rakennusmestariksi, päästä taiteellisuuden ja ajatuksen piiriin, ja nousta siten ylempien joukkoon hengen maailmassa; tosin voin alkaa alhaalta, niin, voinpa sen sanoakin suoraan: minä voin aloittaa salvumiehenä, päässä lippulakki, vaikka olen tot-

tunut pitämään silkkihattua, juosta moukkamaisten toverieni asioilla, hakemassa olutta ja viinaa, ja ne sinuttelevat minua, mikä on kyllä loukkaavaa. Mutta minä tahdon kuvitella mielessäni, että se kaikki on kuin naamiohuvia, tavallista naamiovapautta! Huomenna, — se on, kun olen kisälli, menen omaa tietäni, ne muut eivät kuulu minuun! Minä menen polyteknikoon, opin piirustamaan, sanotaan arkkitehdiksi — se on jotakin! Se on paljon! Minusta voi tulla korkeasti kunnioitettava ja arvoisa, niin, ja vielä hiukan muutakin sekä eteen että taakse; ja minä rakennan ja rakennan muiden mukaan, silloin tietää aina varmasti olevansa oikeassa! Kaikki tämä on *jotakin!*“

„Mutta minä en halua olla sillä tavalla jotakin!“ sanoi *neljäs*; „minä en tahdo ajaa muiden vasikoilla, enkä olla kenenkään jäljennös, minä tahdon olla nero ja taitavampi kuin te kaikki yhteensä. Minä luon uusia muotoja, annan aiheen rakennukseen, joka on maan ilmanalan ja raaka-aineiden mukainen, täyttää kansallisuuden ja aikakauden vaatimukset, ja sitä paitse rakennan minä kerroksen omalle nerolleni!“

„Mutta, jos ilmanala ja ainekset ovat kelvotto-

mat!" sanoi viides, "niin saattaa käydä huonosti, sillä niistä riippuu paljon! Kansallisuus voi myöskin paisua, jotta se lopulta käy äiteläksi; aikakauden kehitys voi sinut ajaa kokonaan tolalta niinkuin usein nuorison käy. Näenhän minä, ett'ei teistä kenestäkään tule oikeastaan mitään, vaikka niin paljon luulottelette itsestänne! Mutta tehkää kuten tahdotte, minä en halua olla teidän laisenne, minä katselen syrjästä ja arvostelen teidän tekojanne! Joka asialla on aina huonot puolensa; ne minä tahdon vetää esiin ja kertoa niistä, se on jotakin!"

Ja niin hän tekikin, ja ihmiset sanoivat tästä viidennestä: „Hänellä on varmaankin kykyä! Hän on hyväpäinen! Mutta hän ei tee mitään!" Mutta hän oli sentään jotakin.

Katsos, tämä on vaan pikkuinen juttu, mutta se jatkuu aina vaan, niin kauan kun maailma seisoo!

Eikö niistä viidestä veljeksestä enempää kerrotakaan? Eihän tämä vielä ollut mitään! Kuulkaahan nyt, tästä tulee oikea seikkailu!

Vanhin veli, joka teki tiilikiviä, huomasi, että jokaisesta valmiista tiilestä vieräi pikkuinen raha, kuparinen kyllä, mutta monta pientä kuparirahaa

muodostaa yhteensä hohtavan markan, ja kun sillä koputtaa leipurin, teurastajan, räätälin, suutarin tai kaikkienkin ovelle, lentää se auki ja silloin saa, mitä tarvitsee. Katsos, tätä kaikkea tiilikivet tuottivat. Muutamat kyllä murenivat ja taittuivat, mutta niitä voitiin kumminkin käyttää.

Meren rantatöyrälle tahtoi Reeta muori, köyhä vaimo, ko in mielellään rakentaa itselleen pienen mökin. Hän sai kaikki tiilenkappaleet ja muutamia eheitäkin tiiliä, sillä vanhimmalla veljellä oli hyvä sydän, vaikka hän tekikin vaan tiiliä. Köyhä vaimo rakensi itse mökkinsä; kapea se oli, toinen akkuna vinossa, ovi liian matala ja olkikaton olisi voinut paremminkin tehdä, mutta koti ja kontu se oli oivallinen, ja siitä näki kauas aavalle merelle, joka mahtavana loiski äyrystä vastaan, ja suolaisen veden pisarat roiskahtelivat hökkelin ylitse; se seisoi vielä silloinkin, kun hän, joka siihen tiilit antoi, oli kuollut ja poissa.

Toinen veli, niin, hän osasi muurata toisella lailla, hän olikin opin käynyt siinä ammatissa. Kun kisällinäyte oli suoritettu, heitti hän repun selkäänsä ja lauloi käsityöläisten laulun:

„Voin kulkea, kun nuori oon
ja mailman rantaa soutaa ;
työ rahat tuopi kukkaroon,
nuor' aatos riemuun joutaa.
Kun nähnyt olin isänmaan,
— niin lausuin armahalle —
hurraa ! ken käyttää taitoaan,
hän jalat saa het' oman pöydän alle !“

Ja niin hän tekikin. Kaupunkiin takaisin tultuaan ja mestariksi päästyään muurasi hän talon toisensa viereen, kokonaisen kadun ; kun se oli valmis, muhkean näköinen, kohottaen kaupungin arvoa, niin rakensivat kivimuurit hänelle pikkuisen talon ihan omaksi : mutta kuinka kivimuurit voivat rakentaa ? Niin, kysy niiltä, eivät ne vastaa, mutta ihmiset vastaavat ja sanovat : „Kyllä se katu on rakentanut hänelle talon !“ Pikkuinen se oli ja lattia karkea, mutta kun hän morsiamensa kanssa tanssi siinä, silisi ja kiilteli se, ja jokaisesta seinän kivistä puhkesi kukkanen ; nämä olivat yhtä hyvät kuin kalliit seinäpaperit. Tämä oli viehättävä talo ja onnellinen aviopari. Ammattilippu liehui katolla, ja kisällit ja oppipojat huusivat : Hurraa ! niin, se oli

jotakin! ja sitten hän kuoli, se oli myöskin jotakin!

Nyt tuli arkkitehti, kolmas veli, joka ensin oli ollut salvumiehen oppilaana, lippulakki päässä usein juossut kaupungilla asioilla, mutta polyteknikosta päästyään oli hän arkkitehti, kohosi „korkeasti kunnioitettavaksi ja arvoisaksi!“ niin, ja sille kadulle, jonka kivimuurit olivat rakentaneet talon hänen vanhemmalle veljelleen muurarille, annettiin tämän kolmannen veljen nimi, ja sen kaunein talo oli hänen talonsa, ja se oli jotakin, ja hän oli jotakin — pitkä arvonimi edessä ja takana; hänen lapsiaan sanottiin ylhäisiksi lapsiksi, ja hänen kuoltuaan oli hänen leskensä ylhäinen leski — se on jotakin! Hänen nimensä pysyi varmasti kadun kulmassa ja oli kansan suussa kadun nimenä — onhan se jotakin!

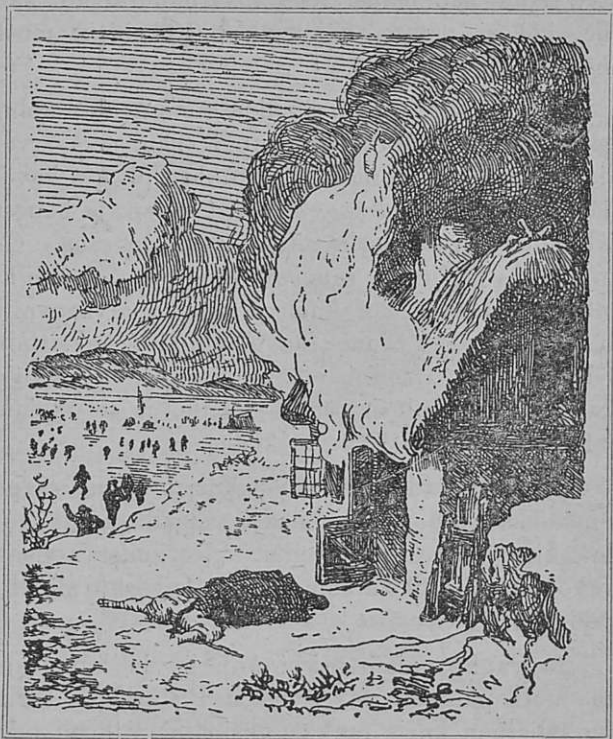
Entä sitten nero? tuo neljäs veli, joka tahtoi luoda jotakin uutta ja erinomaista ja ylimääräisen kerroksen vielä päällisiksi, mutta se romahti maahan, ja hän putosi ja taittoi niskansa, — mutta hän sai komean hautauksen, liput liehuivat, musiikki soitti, ja kukkia oli sanomalehdissä ja kadun kivi-tyksellä. Haudalla pidettiin kolme puhetta, toinen toistansa pitempiä; tämä olisi kovin häntä miellyt-

tänyt, sillä hän halusi itsestänsä puhuttavan; haudalle kohosi patsas, vaan yksikerroksinen, mutta onhan se sentään jotakin!

Nyt oli siis hänkin kuollut samoin kuin kolme edellistä veljeä. Mutta viimeinen, hän, joka arvosteli, eli kaikista kauimmin, ja niinhän pitikin käydä, sillä nyt hän sai pitää viimeisen sanan, ja hänestä oli kovin tärkeätä saada pitää viimeinen sana. Olihan hän hyväpäinen! sanoivat ihmiset. Nyt tuli hänenkin hetkensä, hän kuoli ja saapui taivaanvaltakunnan portille. Sinne saavutaan aina kaksittain! Täällä hän nyt seisoi erään toisen sielun kanssa, joka myöskin halusi päästä sisälle, ja se oli juuri vanha *Reeta* muori Töyrymökistä.

„Varmaankin pitää tuon kurjan sielun saapua tänne, ikäänkuin vastakohdaksi, samalla kertaa kuin minunkin!“ sanoi arvostelija. „No, mistä ollaan? Eukko parka! Onko aikomus päästä myöskin sisään?“ kysyi hän.

Ja vanha vaimo niiasi niin hyvin kuin taisi, hän luuli puhujaa itse Pyhäksi Pietariksi. „Minä olen sellainen kurja raukka, yksinäinen, ilman sukulaisia, vanha *Reeta* Töyrymökistä!“

„No, mitä olette tehnyt ja toimittanut siellä alhaalla?”

„Enhän minä ole tehnyt juuri mitään tässä maailmassa! en mitään, mikä avaisi minulle oven täällä! Se on tosi armon työ, jos minun sallitaan astua ovesta sisään!”

„Kuinka olette eronnut maailmasta?” kysyi arvostelija, jatkaen keskustelua ajan kuluksi, sillä häntä alkoi jo ikävystyttää tämä odottaminen.

„Kuinkako sieltä erkanin, en tarkoin tiedä! Sairas ja huono olen viime vuosina ollut enkä siis tainnut kestää sitä, että kömmin sängystäni ja jouduin ulos kylmään ja pakkaseen. Nyt on kova talvi, vaikka olenhan minä siitä nyt päässyt. Parina päivänä oli ihan tyyntä, mutta kipinöitsevä pakkaneen, niinkuin teidän ylhäisyytenne ehkä tietääkin; ranta oli käynyt jäähän niin laajalta kuin silmä kantoi; kaikki kaupunkilaiset riensivät jäälle; siellä oli tanssia ja yhteisluistelua, niinkuin he sanovat, luulen minä, sillä siellä oli musiikki ja tarjoilua; minä saatoin kuulla kaikki maatessani kurjassa mökissäni. Siinä se oli illansuussa, kuu oli noussut, mutta se ei vielä paistanut täydeltä terältä. Minä näin sängystäni akkunan lävitse kauas ulapalle, ja

sieltä, taivaan ja meren rajasta nousi kummallinen valkea pilvi; minä tähystelin sitä maatessani, tuijotin mustaan pilkkuun sen keskustassa, joka suureni ja suureni, ja silloin tajusin kyllä, mitä se merkitsi; minä olen vanha ja kokenut, vaikk'ei sitä merkkiä usein nähdä. Minä sen tunsin ja kauhistuin! Minä olen kaksi kertaa ennen eläissäni nähnyt saman merkin ilmestyvän ja tiesin, että nyt oli tulossa kauhea myrsky ja nousuvesi, joka syöksyisi noiden ihmisparkojen päälle, jotka nyt jäällä joivat, juoksivat ja riemuitsivat; nuoret ja vanhat, koko kaupunki oli siellä, kuka heitä varoittaisi, ellei *siellä* kukaan nähnyt eikä tiennyt, mitä minä nyt tiesin. Minä kauhistuin, voimani virkistyivät merkillisesti monesta ajasta! Pääsin ylös sängystä akkunan luo, kauemaksi en jaksanut; akkunan sain kumminkin auki; näin, kuinka ihmiset jäällä luistelivat ja juoksivat, näin koreat liput, kuulin poikien hurraa-huudot, tyttöjen ja miesten laulut; siellä riemuittiin. Mutta yhä korkeammalle nousi tuo valkea pilvi, ja musta, paisuva pilkku sen keskellä; minä huusin niin paljon kuin taisin, vaan kukaan ei sitä kuullut, olin liian kaukana. Pian rajuilma puhkeaisi, jää murtuisi kappaleiksi, ja kaikki jäällä olevat uppoaisivat,

pelastusta ei ollut. He eivät voineet kuulla minun huutoani, minä en voinut saavuttaa heitä mitenkään; kuinka minä saisin heidät maihio! Silloin *Meidän Herramme* antoi minulle sen ajatuksen, että pistäisin tulta sänkyyni. Parempi oli polttaa majani kuin antaa noin monen joutua surkean kuoleman uhriksi. Sain sytytettyä, näin punaisen liekin — pääsin vielä ulos ovestakin, mutta siihen sitten vaivuin, en voinut enempää; liekki loimusi minun jäljestäni ulos ovesta ja akkunasta ylös katolle; he näkivät sen jäältä ja juoksivat kaikki, minkä taisivat, pelastamaan minua kurjaa raukkaa, jonka luulivat olevan palavassa tuvassa. Ei yksikään jäänyt tulematta; minä kuulin heidän tulevan, mutta samassa kuulin myöskin ilmassa rajun suhinan; kuulin kumahtelevan kuin kovasti kanuunalla ammuttaessa. Nousuvesi kohotti jäätä, joka repesi. Mutta he ennättivät töyrylle, missä kipinät singahtelivat päälleni; minä sain heidät kaikki pelastetuksi. Vaan minä en kestänyt pakkasta enkä kovaa peljästystä, ja niin olen joutunut tänne ylös taivaanvaltakunnan portille; olen kuullut, että se avataan sellaisillekin raukoille kuin minä olen! Minullahan ei ole enää majaa siellä alhaalla töyryllä, vaikka enhän minä sen vuoksi voi tänne pyrkiä“.

Silloin taivaanvaltakunnan portti avautui, ja enkeli vei sisään vanhan vaimon. Hän pudotti portille oljen; se oli ollut hänen sängyssään, jonka hän poltti pelastaakseen monen hengen. Se muuttui puhtaaksi kullaksi, kullaksi, joka kasvoi ja muodostui itsestään siroimpiin kiemuroihin.

„Katsos, tämän on köyhä vaimo tuonut!“ sanoi enkeli. „Mitä sinä tuot? Tiedän kyllä, sinä et ole mitään toimittanut, et ole tehnyt edes tiiltäkään; jospa voisitkin mennä takaisin ja tuoda tänne palatessasi edes sen verran; eihän se sinun tekemänäsi olisi mihinkään kelvannut, mutta jos olisit sen tehnyt hyvää tarkoittaen, olisi se kumminkin ollut jotakin. Vaan sinä et voi mennä takaisin, enkä minä voi tehdä mitään sinun hyväksesi!“

Silloin tuo köyhä sielu, Töyrymökin vaimo, rukoili hänen puolestaan:

„Hänen veljensä on tehnyt ja antanut minulle kaikki ne tiilenkappaleet ja murut, joista olen kurjan majani kyhännyt, ja se oli kauhean paljon minunlaiselleni köyhälle raukalle! Eikö nyt kaikista noista kappaleista ja muruista yhteensä voisi laskea yhtä tiiltä tämän hyväksi? Se olisi armotyö! Ja hän on sen tarpeessa. Onhan tämä armon paikka!“

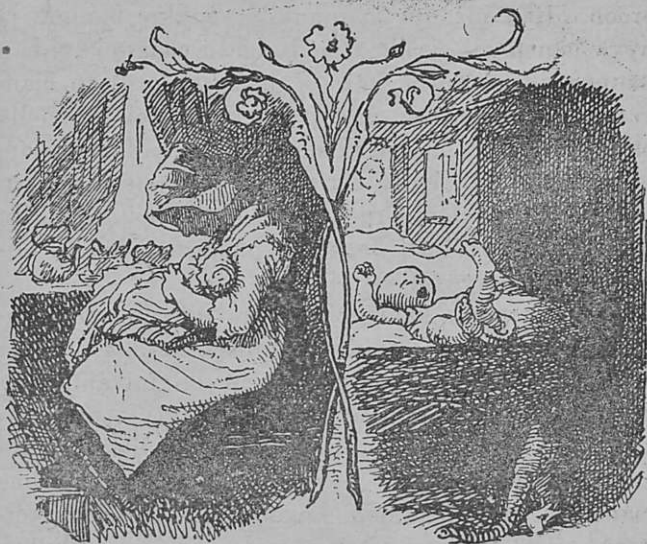
„Veljesi, jota sinä sanoit halvimmaksi“, sanoi enkeli, „jonka kunniallista ammattia sinä pidit halveksittavana, antaa sinulle almun taivaanvaltakunnasta. Sinua ei ajeta pois, sinä saat seistä täällä ulkona miettimässä, miten entinen elämäsi olisi parannettava; mutta sisään et sinä pääse, ennenkuin olet hyvällä työllä vaikuttanut — *jotakin*.

„Tuon minä olisin sanonut paremmin!“ ajatteli arvostelija, mutta hän ei lausunut sitä ääneen, ja se kyllä oli jo *jotakin*.

Anna Liisa.

Anna Liisa oli valkoinen ja punainen kuin maito ja mansikat, nuori ja iloinen, kaunis katsella. Valkeat hampaat hohtivat, silmät loistivat, jalka oli kevyt tanssissa, ja mieli vielä keveämpi! Mikä kaikesta tästä oli seurauksena? — „Onneton kakara!“ — kaunis ei poika tosiaankaan ollut! Hänet annettiin *ojankaivajan* vaimon hoidettavaksi. Anna Liisa vietiin erään kreivin linnaan, sai istua muhkeassa huoneessa silkkisissä ja samettisissa vaatteissa. Ei tuulen henkäyskään saanut koskea häneen eikä kukaan sanoa pahaa sanaa, sillä se olisi pahoittanut hänen mielensä, eikä hän tarvinnut sitä sietää; hän imetti kreivin lasta. Se oli hieno kuin prinssi, kaunis kuin enkeli; tätä lasta hän kovasti rakasti! Hänen omansa, no, olihan se hoidettavana *ojankaivajan* majassa, jossa ei ruoka yli reunojen kuohunut, mutta

usein kyllä suu. Monastikaan ei siellä ollut ketään kotona. Poika itki, mutta kun ei kukaan kuule, niin ei se kehenkään koske; hän sai huutaa kunnes nuk-

kui, eikä nukkuessa tunne nälkää eikä janoa. Uni on todellakin erinomainen keksintö. Vuosien kuluessa — aikaa voitain rikkaruohokin rehoittaa, sa-

notaan — *Anna Liisan* poika varttui, vaikka kyllä hän oli vähäkasvuinen, sanottiin. Ihan perheen omana häntä oli kasvatettu; olivathan he saaneet siitä maksun. Anna Liisa oli päässyt pojastaan tykkänään eroon. Hän oli nyt kaupunkilais-eukko; lämmin ja hyvä hänen oli sisällä olla, ja hattu päässä kävi hän kaupungilla. Mutta hän ei mennyt koskaan ojan-kaivajalle; sinne oli niin pitkä matka, eikä hänellä ollut heille mitään asiaakaan. Olihan poika heidän, ja ruokansa hän kyllä korjasi, sanoivat he. Jotakin hänen piti tehdäkin ruokansa edestä; poika pantiin paimentamaan Matti Jensenin punaista lehmää: olihan jossakin työssä ja toimessa. —

Herrastalon kahlekoira istuu pihalla auringonpaisteessa ylpeänä oman koppinsa katolla ja ajaa pois jokaisen, ken lähestyy. Sateella luikahtaa se koppiin, jossa on kuiva ja hyvä maata. Anna Liisan poika istui ojan reunalla veistellen liekaseipäitä auringon paisteessa. Keväällä hän istutti kolme mansikan tainta niiden kukoistaessa, vahvasti toivoen niistä tulevan marjoja, vaan marjoja ei tullutkaan. Hän istui sateessa ja myrskyssä, kastui aivan ihoa myöten; kylmä tuuli kuivasi vaatteet hänen päällään. Tultuansa taloon tyrkittiin ja kolhittiin

häntä, hän oli ilkeä ja ruma, sanoivat piiat ja ren-
git. Tähän hän oli tottunut — ei koskaan rakka-
utta!

Kuinka Anna Liisan pojan kävi? Kuinka hä-
nen voisi käydä? Hänen kohtalonsa oli: *„ei koskaan
rakkautta.“*

Maalta hänet heitettiin laivaan, meni merelle
kurjassa aluksessa, istui peräsिमessä laivurin juo-
dessa. Likainen ja ilkeä hän oli, viluinen ja ah-
miva: saattoi luulla, ett'ei hän koskaan ollut saanut
vatsan täydeltä ruokaa, eikä hän ollutkaan.

Oli myöhäinen syksy. Ilma oli raaka, sateinen
ja myrskyinen. Tuuli puhalsi kylmästi läpi paksu-
jenkin vaatteiden, varsinkin merellä, ja siellä pur-
jehti yksimastoinen alus, jossa oli ainoastaan kaksi
miestä taikka oikeammin puolitoista: ne olivat lai-
vuri ja hänen renkinsä. Hämärää oli ollut kaiken
päivää, nyt yhä pimeni, oli pureva pakkanen. Lai-
vuri otti ryypyn lämpysikseen. Pullo oli siis käsillä
ja olipa lasi myöskin; se oli aivan ehjä, jalka
vaan oli taittunut, mutta sen sijaan oli veistetty
puusta uusi ja maalattu siniseksi. Yksi ryypy läm-
mitti, kaksi vielä enemmän, arveli laivuri. Renki
istui peräsिमessä ohjaten alusta kankeilla tervaisilla

kourillaan, Ruma hän oli, tukka pörrössä, vähäkasvuinen ja surkastunut, ojankaivajan poika; kirkon kirjoissa hän oli Anna Liisan.

Tuuli ohjasi omalla tavallaan, alus omallaan! Purje pullistui, tuuli tarttui siihen, mentiin huimavaa vauhtia — raakaa ja märkää oli yltä ympäri, mutta vielä märempää saattoi tulla — Soh! — Mitä nyt? Mikä sysäsi, mikä petti, mikä alukseen tarttui? Se kääntyi ympäri! Tuliko rankkasade, löikö byökytaine? Peräsimessä huusi poika äänekkäästi „Jesuksen nimessä!“ Alus oli tarttunut merenpohjaiseen, mahtavaan kiveen ja upposi kuin vanha kenkä katujoaan; upposi miehineen, rottineen, niinkuin sanotaan; ja rottia aluksessa oli, mutta miehiä vaan puolitoista: laivuri ja ojankaivajan poika. Kukaan ei nähnyt, paitsi kirkuvat kalakajjat ja kalat vedessä, niin, eivätkä hekään aivan tarkoin, sillä he karpvoivat peljästyneinä pois, kun vesi syöksyi kohisten alukseen, joka upposi. Se oli tuskin syltäkään veden pinnan alapuolella. Hävinneet olivat nuo kaksi, hävinneet, unhoittuneet! Ainoastaan lasi, jossa oli tuo siniseksi maalattu jalka, ei vaipunut, puupalikka pidätteli sitä pinnalla. Lasi saisi ajelehtia, kunnes se rikkuisi ja tulisi rannalle huuhtaistua. Minne

ja milloin? No, eihän siinä mitään merkillistä ollut. Se oli palvellut aikansa ja sitä oli rakastettu. Anna Liisan poikaa ei oltu rakastettu! Taivaan valtakunnassa ei kumminkaan mikään sielu voi valittaa: „ei koskaan rakkautta!“

Anna Liisa oli asunut jo monta vuotta kaupungissa, sanottiin *matamiksi* ja puhui ylpeydellä vanhoista muistoistaan, kreivillisestä ajasta, jolloin hän ajoi vaunuissa ja sai puhutella kreivinnoja ja vapaaherrattaria. Hänen kreivilapsensa oli suloisin Jumalan enkeli, armahin olento, joka oli pitänyt Annä Liisasta, ja hän pojasta. He olivat suudelleet toisiaan ja taputelleet toisiaan, tuo poika oli hänen ilonsa, puoli hänen elämäänsä. Nyt hän oli suuri, neljäntoista vanha, oli saanut oppia ja sievyyttä. Anna Liisa ei ollut nähnyt häntä, siitä kun kantoi häntä sylissänsä. Moneen vuoteen ei Anna Liisa ollut käynyt kreivillisessä linnassa; sinne olikin pitkä matka.

„Minun pitää kerrankin tehdä se matka kohta!“
sanoi Anna Liisa. „Minun pitää mennä ihanaiseni,

kreivilapseni luo! Kyllä kai hänkin ikävöitsee minua, ajattelee minua, pitää minusta niinkuin silloinkin, kun hän riippui kaulassani ja sanoi: „An-Lis!“ Se oli kuin viulunsoittoa! Kyllä minun pitää aivan kohta lähteä matkaan, katsomaan häntä“.

Hän ajoi apostolihevosilla, hän kulki jalan; hän saapui kreivilliseen linnaan. Se oli suuri ja loistava kuin ennenkin, puutarha ympärillä sama kuin ennenkin, mutta talon ihmiset olivat aivan outoja, eikä yksikään heistä ollut kuullutkaan Anna Liisasta, he eivät tienneet, miten tärkeä henkilö hän täällä keran oli ollut: kyllähän kreivinna sen sanoo heille, taikka hänen oma poikansa; kuinka ikävöitsi häntä!

Nyt oli Anna Liisa täällä. Kauan hän sai odottaa, ja odottaessa käy aika pitkäksi! Ennenkuin herrasväki meni ruualle, kutsuttiin hänet kreivinnan luo ja puhuteltiin kovin ystävällisesti: Suloisen poikansa hän saisi nähdä vasta ruoka-ajan jälkeen; hänet kutsuttiin uudestaan sisään.

Kuinka suureksi hän oli kasvanut, käynyt pitkäksi ja kapeaksi, mutta ihanat silmät ja enkelin suu hänellä vielä oli! Hän katsoi Anna Liisaan, mutta ei sanonut sanaakaan. Hän ei varmaankaan tuntenut Anna Liisaa. Hän kääntyi pois päin aikoen

lähteä, mutta silloin Anna Liisa tarttui hänen käteensä ja painoi sen huulilleen. „No hyvä on!“ sanoi kreivillinen lapsi ja meni pois huoneesta, hän, tuo Anna Liisan rakkauden valo, jota hän oli rakas-

tanut ja rakasti vieläkin enemmän kuin ketään, tuo hänen maallinen ylpeytensä.

Anna Liisa lähti linnasta autiolle maantielle hän oli kovin pahoillaan. Hän, tuo, jota Anna Liisa

kerran oli aina sylissänsä kanniskellut yöt ja päivät ja aina vieläkin ajatuksissaan piti, kohteli häntä ihan kuin vierasta: ei ajatusta, ei sanaakaan suonut hänelle.

Tuolla lensi suuri, musta korppi hänen edellään tielle, huutaen ja räähkyen. „Hui!“ sanoi hän. „Mikä pahan onnen lintu sinä olet?“

Hän tuli ojankaivajan mökille. Vaimo seisoi ovella, ja he alkoivat puhella.

„Sinä olet hyvissä voimissa!“ sanoi ojankaivajan vaimo. „Sinä olet lihava ja paksu! Kyllä kai sinun kelpaa olla!“

„Tuossahan tuo menee!“ sanoi Anna Liisa.

„He ovat nyt hukkuneet laivoineen päivineen,“ sanoi ojankaivajan vaimo, „laivari Lassi ja hänen renkinsä; molemmat olivat he juovuksissa. Nyt he ovat lopettaneet. Minä olin sentään toivonut, että poika joskus olisi voinut auttaa minua muutamalla pennillä silloin tällöin. Sinulle, Anna Liisa, ei hän lopulta enää mitään maksanut!“

„Ovatko he uponneet?“ sanoi Anna Liisa. Enempää eivät he puhuneet siitä asiasta. Anna Liisa oli kovin murheissaan, kun ei hänen kreivi-lapsensa kehdannut häntä puhutellakaan, vaikka hän niin oli

rakastanut tuota ylhäistä lasta ja kulkenut pitkän matkan häntä katsomaan; olihan se matka maksanutkin. Suurta huvia hänellä ei todellakaan siit' ollut. Mutta tästä hän ei puhunut sanaakaan täällä. Hän ei tahtonut keventää mieltänsä kertomalla ojan-kaivajan vaimolle asiasta. Hän voisi vielä luulla, ett'ei Anna Liisasta enää välitetty kreivillä. Silloin korppi taas huusi Anna Liisaa kohti.

„Tuo musta ilkimys,“ sanoi Anna Liisa, „val-
lan säikäyttää minut tänään!“

Hän oli tuonut kahvipapuja ja sikuria muka-
naan, ne hän tahtoi antaa hyvän tekijäisiksi ojan-
kaivajan vaimolle, joka niistä keitti pannun kahvia
ja samallahan Anna Liisakin sai kupposen. Ojan-
kaivajan vaimo meni keittämään kahvia ja Anna
Liisa istui tuolille ja torkahti. Hän näki unta eräästä,
josta hän ei milloinkaan ennen ollut uneksunut,
kummallista kyllä: hän näki unissaan *oman lapsensa*,
joka juuri tässä majassa oli saanut nälkää nähä ja
parkua, oli ajettu karjaan ja ankaraan sateeseen ja
nyt lepäsi syvässä meressä, Herra tiesi missä. An-
na Liisa oli istuvinaan tuolilla, jolla hän todellisuu-
dessa istui, ja ojan-kaivajan vaimo oli kahvia keittä-
mässä, hän tunsu kahvin hajun ja ovella seisoi sel-

lainen ihana olento; hän oli yhtä kaunis kuin kreivin lapsi, ja tuo pikkarainen sanoi:

„Nyt maailma häviää! Tartu kiinni minuun, sillä sinä olet kumminkin äitini! Sinulla on enkeli taivaan valtakunnassa! Pidä kiinni minusta!“

Ja samassa hän tarttui Anna Liisaan, mutta silloin kuului kauhea rytinä, kaiketi koko maailma hajosi, ja enkeli kohosi ylös pidellen häntä paidan hijoista niin lujasti, että hän tunsu kohoavansa maasta ylös, mutta hänen jaloissansa roikkui jotakin kauhean raskasta. Tuntui siltä kuin satoja naisia olisi riippunut kiinni hänessä ja he sanoivat: „Koska sinut pelastetaan niin meidätkin! Tarttukaa kiinni! Tarttukaa kiinni!“ ja he riippuivat kaikki hänessä. Siinä oli liiaksi. „Rits, rats!“ paidanhijat repesivät ja Anna Liisa putosi kamalasti, jotta hän heräsi — ja oli vähällä kaatua tuolineen päivineen. Hän oli päästään niin pyörällä, ett'ei voinut muistaa mitä unta oli nähnyt. Jotakin pahaakaan se vaan oli.

Kahvi juotiin, samalla puheltiin ja sitten Anna Liisa lähti lähintä kylää kohti, josta hänen piti päästä ajomiehen mukana vielä samana iltana ja yöllä kotiseudulleen. Mutta kun hän saapui ajomiehen luo, sanoi tämä, ett'ei hän voisi lähteä ennen-

kuin huomisoltilana. Anna Liisa mietti mitä päivän olo tulisi hänelle maksamaan, ajatteli tien pituutta ja muisti, että rantaa myöden oli matka melkein pari penikulmaa lyhempi kuin ajotietä. Oli sitä-paitse kaunis ilma ja kuuvalo. Anna Liisa päätti kävellä; seuraavana päivänä hän olisi kotona.

Aurinko oli laskenut, iltakellot kaikuivat vielä, — ei, kellojen kaikua ei se ollutkaan, sammakot suossa vaan kurnuttivat. Nyt ne vaikenivat, oli ihan hiljaista, ei lintunenkaan liikahtanut, nekin olivat kaikki levolla, eikä edes huuhkain ollut kotona; hiljaisuus vallitsi metsässä ja rannalla hänen kulkiessaan. Hän kuuli omat askeleensa taivaltaessaan hiekassa. Meri ei aaltoillut, kaikki oli hiljaista aavan meren syvyydessä; äänettämiä olivat kaikki tuolla alhaalla, elävät ja kuolleet.

Anna Liisa oli kulkiessaan ajattelematon, niin kuin sanotaan, hän ei ollut ajatuksissaan, mutta ajatukset olivat hänessä, ne eivät meitä koskaan jätä, ne vaan joskus uinahtavat; herätetyt ajatukset nukähtävät uudelleen, eivätkä toiset ole vielä liikahtaneetkaan. Mutta ajatukset ilmestyvät kyllä, ne liikkuvat sydämessä, ne asuvat päässä taikka valtaavat meidät tykkänään.

„Hyvä työ tuottaa siunausta!“ on sanottu; „kuolema on synnin palkka!“ niin on kirjoitettu. Paljon on kirjoitettu, paljon on sanottu, sitä ei tiedetä, ei muisteta, niin oli laita Anna Liisankin; mutta se voi selvitä ihmiselle, se yllättää!

Kaikki paheet, kaikki hyveet asuvat sydämessämme! Sinun, minun. Ne ovat pieniä, näkymättömiä siemeniä; ulkoa päin sattuu tulemaan auringonsäde tai pahan käden kosketus, sinä käännyt kulmasta oikealle tai vasemmalle, ja siitä riippuu kaikki, tuo pieni siemen joutuu liikkeelle, se paisuu, se puhkeaa ja vuodattaa mehunsa sinun vereesi ja silloin olet sinä vauhdin saanut. Tuskallisia ajatuksia ilmestyy, niitä ei tunne kulkiessaan hämyssä, vaikka ne ovat liikkeellä. Anna Liisa kulki hämyssä, ajatukset olivat liikkeellä! Kynttilänpäivästä kynttilänpäivään karttuu sydämmelle suuri velka kuorma, koko vuoden tili, paljon unohdetaan, syntiset sanat ja ajatukset, joilla on loukattu Jumalaa, lähimmäistä ja omaatuntoamme; me emme niitä ajattele, eikä Anna Liisakaan ajatellut. Hän ei ollut rikkonut mitenkään maan lakia eikä oikeutta, häntä pidettiin arvossa, oli kunniallinen ja rehellinen mielestään. Näin rantaa myöden kulkiessaan, — mitä tuolla

näkyi? Hän pysähtyi; mitä tuo veden heittäjä oli? Vanha miehen hattuhan se oli! Mistähän laivasta se oli pudonnut? Hän meni lähemmäksi, seisautti sitä katselemaan, — hui! Mikä tuolla loikoi? Hän säikähti aika lailla, vaikk'ei mitään pelästymisen aihetta ollut. Kaislaa ja meriruokoa oli kietoutunut suuren, pitkäkkään kiven ympärille, jotta sillä oli ihan ihmisen hahmo! Kaislaa ja meriruokoa siinä vaan oli, mutta hän säikähti kauheasti. Kulkiessa muistui mieleen kaikki, mitä hän oli lapsena kuullut taikauskoisia juttuja „rantakummituksesta“. Se oli meren heittämän, hautaamattoman ruumiin kummitus autiolla rannalla. Itse tuo rannalla lahoava ruumis ei mitään tehnyt, mutta sen haltia, rantakummitus, seurasi yksinäistä vaeltajaa tarttui kiinni ja vaati viemään lähimpään kirkkotarhaan ja hautaamaan siunattuun maahan. „Tartu kiinni, tartu kiinni!“ sanoi se. Anna Liisan näitä sanoja itsekseen kertoessa, selvisi äkkiä tuo päivällinen uni ihan ilmi elävänä, miten äidit olivat riipuneet hänessä huutaen: „Tarttukaa kiinni, tarttukaa kiinni!“, kuinka maailma upposi, hänen paidanhijansa repesivät ja hän putosi lapsensa käsistä, kun tämä tahtoi tuomion hetkenä auttaa häntä ylös.

Hänen lapsensa, hänen omaa lihaansa, jota hän ei milloinkaan ollut rakastanut, ei edes ajatellut, tämä lapsi oli nyt meren pohjassa, voisihan hän nyt ilmestyä rantakummituksena huutamaan: „Tartu kiinni, tartu kiinni! Vie minut siunattuun maahan!“ Näitä ajatellessa asteli pelko hänen kantapäillään ja hän kiirehti kulkuaan. Kauhuhuuru puristi kuin kylmä kostea koura sydänkerää, jotta sitä melkein pakotti, merelle katsoessaan huomasi hän pimenevän; paksu sumu levisi ylt'ympäri, se kietoutui puihin ja pensaisiin, jotka siitä saivat kummallisia muotoja. Hän kääntyi katsomaan kuuta, joka oli hänen takanaan, se oli säteetön, kalpea puolikas. Hänen jäseniinsä tuntui tarttuneen jotakin raskasta: „Tarttukaa kiinni, tarttukaa kiinni!“ ajatteli hän, ja kun hän uudestaan kääntyi katsomaan kuuta, tuntui hänestä kuin sen kalpea naama olisi ollut ihan hänen edessään ja sumua roikkui kuin pellavia hänen hartioiltaan. „Tartu kiinni, vie minut siunattuun maahan!“ luuli hän kuulevansa ja kuulikin oudon, kummallisen äänen, joka ei ollut sammakon kurnutusta, suosta, eikä korpin taikka harakan raskutusta, sillä eihän niitä näkynytkään; „hautaa minut, hautaa minut!“ kuului selvästi. Niin, kyllä se oli hänen lapsensa rantakummi-

tus, hän oli meren pohjassa eikä saanut rauhaa ennenkuin hänet kannettaisiin kirkkotarhaan ja haudattaisiin siunattuun maahan. Sinne päin hän tahtoi mennä ja kaivaa sinne haudan; hän kulki kirkkoa kohti, silloin hän yritti taas kääntyä lyhintä tietä kotiinsa mutta, silloin alkoi taas painaa: tartu kiinni, tartu kiinni! — se oli aivan kuin sammakon kurnutusta, tai niinkuin valittava linnun ääni, hän kuuli sen niin selvästi: „hautaa minut! hautaa minut!“

Sumu oli kylmää ja kosteata, hänen kätensä ja kasvonsa olivat pelosta kosteat ulkoapäin, häntä kovin abdisti, mutta sisällä hänessä itsessään avautui ajatuksille laaja tila; sellaista ei hän koskaan ennen ollut kokenut.

Yhtenä ainoana keväisenä yönä voi pohjan koi-vumetsä kehittyä ja puhjeta täyteen, nuoreen ja valoisaan loistoonsa päivän paistaessa; yhtenä ainoana hetkenä voivat meistä nousta ja kehittyä kaikki ne synnin siemenet, joita elinikämme olemme kylväneet ajatuksin, sanoin ja töin; ne nousevat ja kehittyvät yhdessä ainoassa sekunnissa, kun omatunto herää; ja meidän Herramme herättää sen silloin kun sitä vähemmin toivomme; silloin ei voi mitään peittää, teot ovat todistajia, ajatukset pukeutuvat sa-

noihin ja sanat kaikuvat kuuluvina ympäri maailman. Me kauhistumme kaikkea tuota, mitä olemme itseemme sulkeneet tukahtumatta, me kauhistumme kaikkea, mitä vallattomuudessa ja ajattelemattomuudessa olemme kylväneet. Sydän säilyttää kätöksässä kaikki hyveet, mutta myöskin paheet, jotka viihtyvät hedelmättömimmässäkin maaperässä.

Anna Liisa hautoi ajatuksissaan kaikkea, mitä tässä on sanoin kerrottu, hän lannistui, hän vaipui maahan ja ryömi kappaleen matkaa. „Hautaa minut, hautaa minut!“ kuului yhä; kernaimmin olisi hän haudannut itsensä, jos siten olisi toivonut saavansa unohtaa ikuisesti kaiken. — Totuuden herätys hetki tuotti tuskaa ja kauhua. Taikausko poltti ja jääteli hänen veressään; niin paljon, mistä hän ei ikinä halunnut puhua, tuli nyt ajatuksiin. Äänettönnä kuin pilven varjo kulki kirkkaassa kuuvalossa hänen ohitsensa näky; hän oli kuullut puhuttavan siitä ennen. Ihan hänen sivutsensa huristi neljä korskuvaa hevosta, tuli suitsusi niiden silmistä ja sieramista, ne vetivät hehkuvia vaunuja, niissä istui paha herra, joka muinoin, enemmän kuin sata vuotta sitten, oli mellastanut näillä seuduilla. Joka keskiyönä ajoi hän kartanoonsa ja palasi heti takai-

sin; hän ei ollut valkoinen, niinkuin henkien sanotaan olevan, ei, hän oli musta kuin kekäle. Hän nyökkäsi Anna Liisalle ja viittasi: „Tartu kiinni, tartu kiinni, niin voit taaskin istua kreivillisissä vaunuissa ja unohtaa lapsesi!“

Vielä kiiruisammin riensi hän eteenpäin ja saapui kirkkomaalle. Mutta mustat ristit ja mustat korpit vilisivät hänen silmissään. Korpit huusivat, niinkuin se päivällinen korppikin oli huutanut, mutta nyt hän ymmärsi, mitä ne huusivat: „Minä olen korppiäiti, minä olen korppiäiti!“ sanoi kukin, ja Anna Liisa tajusi, että nimitys tarkoitti myöskin häntä, ehkä hän muuttuisi tuollaiseksi mustaksi linnuksi, jonka piti aina huutaa niinkuin nuokin, ell’ei hän saisi hautaa kaivettua.

Hän heittäytyi maahan ja kaivoi käsillään haudan kovaan maahan niin, että veri sirisi sormenpäistä.

„Hautaa minut, hautaa minut!“ kuului yhä vaan. Hän pelkäsi kukon laulua ja ensimmäistä idästä tulevaa valonsädettä, sillä jos ei hän ennen sitä ennättänyt saada hautaa valmiiksi, oli hän kadotettu. Ja kukko lauloi ja idässä valkeni — — hauta oli vaan puoleksi kaivettu. Jäätävä käsi lu-

jui hänen päästään yli kasvojen sydämen kohdalle. „Puoli hautaa vain!“ huokasi se ja liehui pois, alas meren pohjaan; niin, se oli rantakummitus! Anna Liisa vaipui huumaantuneena ja haltioissaan maahan, hän ei tuntenut, ei tajunnut mitään.

Oli suuri päivä, kun hän tuli tuntoihinsa, kaksi miestä nosti häntä ylös; hän ei ollutkaan kirkkomaalla, vaan rannalla, johon hän oli kaivanut syvän kuopan eteensä biekkaan ja loukannut kätensä verille, terääseen rikkinäiseen lasiin, jonka terävät syrjät pistivät esiin siniseksi maalatusta puujalasta. Anna Liisa oli sairas; omatunto oli sekoittanut taikauskon kortit, levittänyt ne ja selittänyt, että nyt hänellä oli vaan puoli sielua, toisen puoliskon oli hänen lapsensa vienyt mukanaan meren pohjaan; ei hän milloinkaan voisi kohota taivaanvaltakunnan armoa kohti, ell’ei hän saisi takaisin sielunsa toista puoliskoakaan, joka piili veden syvyydessä. Anna Liisa tuli kotiinsa, hän ei ollut sama ihminen kuin ennen; hänen ajatuksensa olivat sekaiset kuin lankavyhti, joka on kasaantunut; yksi ainoa lanka oli selvä: hänen piti kantaa rantakummitus kirkkomaahan, kaivaa sille hauta ja siten saada sielunsa kokonaisuudessaan takaisin.

Monena yönä hän katosi kotoaan, ja aina hänet löydettiin rannalta, jossa hän odotti rantakummitusta. Näin meni kokonainen vuosi. Hän katosi taas eräänä yönä, mutta ei löydetty. Koko seuraava päivä etsittiin turhaan.

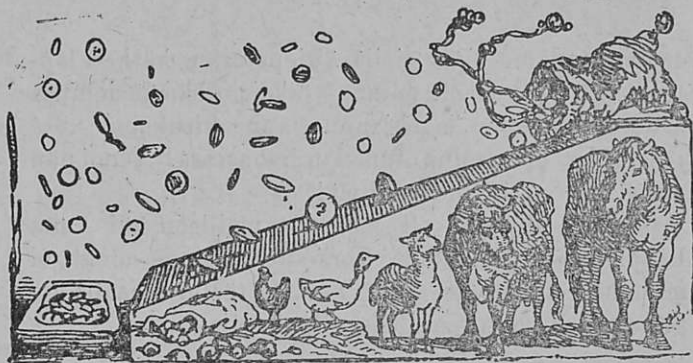
Illan suussa meni kirkonvartija auringonlaskussa iltakelloja soittamaan; alttarin edessä näki hän Anna Liisan istuvan. Täällä hän oli ollut varhaisesta aamusta ja oli melkein voimaton, mutta silmät loistivat, kasvoilla hehkui punainen hohde. Viimeiset ilta-auringon säteet valaisivat häntä ja kimaltelivat alttaripöydällä avonaisen raamatun metallilukoissa. Avatuilla sivuilla oli profeetta Joelin sanat: „Leikatkaa sydämmenne älkääkä vaatteilanne ja palatkaa Herran Jumalan tykö!“ — „Sekin oli sattumus!“ sanottiin, paljonban tapahtuu sattumalta.

Aurinko valaisi Anna Liisan kasvoja, ne ilmaisivat rauhaa, hän oli saanut armon. Hänen oli hyvä olla, kertoi hän. Nyt hän oli loppuun kilvoitellut! Yöllä oli rantakummitus, hänen oma lapsensa, ollut hänen luonaan ja sanonut: „Sinä kaivoit vaan puolen hautaa — minulle, mutta nyt olet sinä vuoden ja päivän kuluessa haudannut minut tykkäänään

omaan sydämeesi ja siellä äiti paraiten kätkee lapsensa! Sitten se oli antanut takaisin hänen sielunsa kadotetun puolen ja ohjannut tänne kirkkoon.

„Nyt olen minä Jumalan huoneessa!“ sanoi hän „ja siellä on ihminen autuas!“

Kun aurinko oli laskenut mailleen, oli Anna Liisan sielu kohonnut korkeuteen, sinne missä ei mitään pelkoa ole, kun kerran täällä alhaalla on kilvoitellut, ja Anna Liisa oli kilvoitellut.

Mitä ukko tekee, on aina oikein.

Nyt kerron sinulle jutun, jonka kuulin jo pienenä ollessani. Joka kerta, kun sitten myöhemmin olen sen kuullut, on se tuntunut minusta yhä kauniimmalta. Juttujen käy monasti samoin kuin ihmistenkin, niiden kauneus kasvaa iän mukana, ja se hän on kovin hauskaa!

Tietysti sinä olet ollut maalla! Mutta oletko-han sinä nähnyt sellaista oikein vanhanaikuista ta-

lonpoikaistaloa, jossa on olkikatto? Sellaisella katolla kasvaa ruohoa ja sammalta itsestään. Linnut tekevät sinne mielellään pesiään. Linnut ovat hyvin tärkeitä olemassa. Seinät ovat vinossa, akkunat matalat, eikä ainoatakaan niistä voi avata. Joku lautakoppi seistä törröttää majan edessä kuin mikäkin möhömaha. Lepänvesat kurkistelevat aidanraosta ja katon räystäästä tippuu vettä pieneen lammikkoon koivun juurelle, jossa varpuset pyristelevät. Niin, ja onhan siellä koirakin, joka haukkua louskuttaa kaikkia.

Juuri tällainen maja oli maalla. Siinä asui kaksi ihmistä: ukko ja akka. Vaikka heillä vähän oli, saattoivat he sentään olla vielä yhtä vailla, nimittäin hevosta, joka pureskeli ruohoa maantienojan reunoilta. Ukko sillä ratsasti kaupunkiin, naapurit lainasivat sitä ja ukko sai avun avusta. Mutta vielä paremmin he olivat autetut myymällä hevosen tai vaihtamalla sen johonkin, mistä heillä olisi vielä enemmän hyötyä. Mutta mitä he tarvitsivat?

„Kyllä sinä, ukko, sen paraiten ymmärrät“, sanoi akka, „nyt siellä on markkinat kauppalassa, aja sinne, hanki rahaa hevosesta tai tee hyvä vaihto-

kauppa! Mitä teetkin, teet sinä aina oikein. Mene markkinoille!

Ja hän satoi ukon kaulahuivin, sillä sen asian akka kumminkin ymmärsi paremmin. Huivi vedettiin kahdenkertaiseen solmuun, se oli mukkeata. Akka suihkasi suuta ukon lämpimälle suulle, ja sitten ukko ratsasti matkalle hevosella, joka piti myydä tai vaihtaa. No, kyllä ukko asian ymmärsi.

Aurinko paahtoi, ei pilvenhattaraakaan näkynyt! Maantie pölysi. Markkinaväkeä kulki paljon ratilla, hevosilla ja omilla jaloillaan. Oli polttava kuumuus, eikä tietä varten ollut luotu varjoa.

Joku ajoi lehmää; se oli niin soma kuin lehmä suinkin saattaa olla. „Siitä saa varmaan mainiota maitoa!“ ajatteli talonpoika, „kelpaisihan minun vaihtaa tuo itselleni. „Kuuleppas sinä lehminesi!“ sanoi hän. „Emmekö rupea hiukan puheisiin? Näes, hevonen, luullakseni, maksaa aina hiukan enemmän kuin lehmä, mutta saman tekevä! Minulla olisi enemmän hyötyä lehmästä; vaihdetaanko?“

„Olkoon menneeksi!“ sanoi lehmän omistaja, ja he vaihtoivat.

Nyt se oli tehty. Kyllähän talonpoika olisi voinut palata kotiinsakin, olihan hän jo toimittanut

asiansa. Mutta koska hän oli markkinoille aikonut, niin totta kai hänen piti sinne menemänkin katsomaan. Hän meni lehmänsä kanssa. Hän astui reippaasti ja lehmä hölkötti vieressä. Pian hän saavutti erään miehen, joka kuletti lammasta. Se oli oiva lammas, hyvässä lihassa ja hyvässä villassa.

„Tuollaisen minäkin tahtoisin!“ ajatteli talonpoika. „Ei se ruohon puutteessa tarvitsisi kulkea meidän ojanpientareilla ja talveksi se otettaisiin tupaan. Oikeastaan meidän on edullisempi pitää lammasta kuin lehmää. Vaihdettaanko?“

No, kyllä lampaan omistaja siihen suostui, ja talonpoika jatkoi kulkuansa maantietä pitkin lampaansa kanssa. Hän tapasi miehen, jolla oli suuri hanhi kainalossa.

„Kas vaan, onpa sinulla muhkea hanhi!“ sanoi talonpoika. „Siinä on höyheniä ja rasvaa. Se olisi muhkea otus panna liekaan meidän vesilammikkoomme. Muorinkos kelpaisi kerätä sille perunankuoria! Hän on joskus sanonut: „Kunhan olisi hanhi!“ Nyt hän sen voisi saada — ja hänen pitää se saada! Tahdotko vaihtaa — Minä annan sinulle lampaan hanhestasi ja suuret kiitokset vielä päällisiksi!

No, kyllähän tuo toinen siihen suostui; talon-

poika sai hanhen. Hän oli lähellä kaupunkia. Tun-
gos tiellä yhä eneni, ihmisiä ja eläimiä vilisi. Kul-
jettiin tiellä ja ojassa ja aivan rumparin peruna-
maassakin, jonne hän oli pannut liekaan kanansa,
ett'ei se peljästyksissään hulluuntuisi ja joutuisi
hukkaan. Se oli sellainen tasaperäinen kana, vilk-
kui toisella silmällään ja oli muhkea näöltään. „Ka,
ka!“ sanoi se; mitä se silloin ajatteli, en voi sanoa
mutta talonpoika ajatteli katsellessaan sitä: se on
kaunein kana, minkä ikänäni olen nähnyt, se on
kauniimpi kuin pappilan hautova kana, tuommoisen
minäkin tahtoisin! Kyllähän kana aina jyvän löy-
tää, se elää melkein itsestään! Minä luulisin teke-
väni hyvän kaupan, jos vaihtaisin tuon hanheeni.
„Vaihdetaanko?“ kysäsi hän. „Vaihtaako!“ sanoi
toinen, „no, ei ole hullummaksi!“ Ja sitten he vaih-
toivat. Rumpari sai hanhen ja talonpoika sai kanan.

Hän oli toimittanut koko joukon asioita tällä
kaupungin matkalla. Lämmin oli ja hän oli kovasti
uupunut. Hän tahtoi saada ryypyn ja palasen lei-
pää. Nyt juuri oli hän kapakan edessä. Hän yrit-
ti sisään, mutta kapakkamies tunkeutui juuri ulos.
He tapasivat toisensa ovelsa ja toisella oli täyteläi-
nen säkki selässä.

„Mitä sinun säkissäsi on?“ kysyi talonpoika.

„Mätiä omenia!“ vastasi mies, „koko säkillinen sioille.“

„Onpa siinä moskan paljoutta! Soisimpa muorille tuon näyn. Meidän vanhassa omenapuussamme turvetupamme vieressä oli viime vuonna vaan yksi omena. Se piti säilyttää. Ja se sai ollakin arkun päällä siksi kun halkesi. Se on sekin varallisuutta! sanoi muori; tästä hän saisi varallisuutta katsellakseen! Tosiaankin, sen minä hänelle soisin.“

„No, mitä annatte?“ kysyi mies.

„Mitäkö annan? Minä annan kanani!“ ja sitten he vaihtoivat, talonpoika sai omenat ja meni kapakkaan, asettuen pöydänpäähän. Omenasäkkinsä hän pystytti uuniin eteen, mutta uunissa oli tulta, vaan sitä hän ei huomannut. Tuvassa oli kovasti paljon vieraita, hevoshuujaria, härkä-kauppiaita ja kaksi englantilaista, ja ne ovat niin rikkaita, että heidän taskunsa repeävät kultarahojen painosta. Vetoa he aina lyövät, saatpa kuulla!

„Pih! Puh!“ Mitä ääniä sieltä uunin luota kuuluu? Omenat alkoivat paistua.

„Mitä se on? No, sen he pian saivat tietää: koko jutun hevosesta, joka oli vaihdettu ensin leh-

mään ja sitten yhä vähempi-arvoisiin, lopulta säkilliseen mätiä omenia.

„Kylläpä nyt saat kyytiä eukolta, kun pääset kotiin!“ sanoivat englantilaiset, „kun hän saa tietää“!

„Minä saan muiskun enkä kyytiä!“ sanoi talonpoika, „muori sanoo: mitä ukko tekee, on aina oikein!“

„Lyödään vetoa!“ sanoivat he, „tynnyrittäin kultarahaa! Sata naulaa on yksi kippunta!“

„Riittää täysi mitallinenkin!“ sanoi talonpoika, „minä voin täyttää mitan ainoastaan mädillä omenilla ja panna itseni ja muorin päälliseksi, mutta silloin ei ole mitattu laitojen tasalle vaan kukkura-päälle!“

„Soh, soh!“ sanoivat he, ja veto oli lyöty.

Ravintoloitsijan rattaat tuotiin pihalle, englantilaiset kapusivat ylös, talonpoika kapusi ylös ja säkillinen mätiä omenia saatiin ylös. He saapuivat talonpojan kotiin.

„Hyvää iltaa, muori!“

„Iltaa, iltaa, ukko!“

„Nyt olen tehnyt vaihtokaupan!“

„Kyllähän sinä asiiasi ymmärrät!“ sanoi eukko,

kiersi käsivartensa ukon ympärille ja unohti säkin ja vieraat.

„Minä vaihdoin hevosen lehmään!“

„Jumalalle kiitos maidon tilkasta!“ sanoi ukko, „nyt saammekin maitoruokaa, voita ja juustoa pöydälle. Se oli mieluisa kauppa!“

„Niin, mutta lehmän minä taas vaihdoin lampaaseen!“

„Totta tosiaankin se oli vielä parempi!“ sanoi ukko, „aina sinä asian ymmärrät. Lampaalle meillä onkin juuri riittävästi ruohikkoa. Nyt saamme kutunmaitoa, kutunjuustoa ja villaisia sukkia ja villaisia paitojakin! Niitä ei saa lehmästä, siitä lähtee karva! Sinä olet tosiaankin hyvin ymmärtäväinen mies!“

„Mutta lampaan minä vaihdoin hanheen!“

„No sittenkin me saamme Matinpäiväksi hanhenpaistia, ukkoseni! Aina sinä ajattelet minun mielitekojani! Se on kaunis ajatus! Pannaan hanhi liekään ja lihotetaan vielä enemmän Matinpäiväksi!“

„Mutta hanhen minä vaihdoin kanaan!“ sanoi ukko.

„Kanaanko? Se oli hyvä kauppa,“ sanoi akka. „Kana munii, hautoo ja me saamme poikasia, saamme

koko kanatarhan! Sitähän juuri minä olen niin kovasti halunnut!“

„Niin, mutta kanan minä vaihdoin säkilliseen mätiä omenia!“

„Nyt minun pitää muiskata sinua!“ sanoi eukko. „Kiitoksia ukkoseni! Kerronpa sinulle jotakin. Kun sinä olit mennyt, teki mieleni laittaa sinulle oikein hyvää ruokaa: sianlihaa ja sipulia. Sianlihaa kyllä oli, mutta ei ollut sipulia. Minä menin koulunpitäjän luo; tiedänhän minä, että heillä on sipulia, mutta se vaimo on niin ahne, ihana aasi! Minä pyysin lainaksi —! Lainaksiko? sanoi hän. Meidän puutarhassamme ei kasva yhtään mitään, ei mätää omenaakaan! En edes niitä voi lainata. Nyt minä voin antaa hänelle vaikka kymmenen, koko pussillisen! Pilkan päin, ukkoseni!“ ja akka muiskasi ukkoa keskelle suuta.

„Tuosta minä pidän!“ sanoivat englantilaiset. „Aina alasmäkeä, yhä yhtä iloinen! Se on rahan arvoista!“ ja sitten he maksoivat kippunan kultarahoja talonpojalle, joka sai muiskun eikä toruja.

Niin, aina akan kannattaa myöntää ja selittää ukkonsa olevan viisaimman, ja mitä hän tekee, on aina oikein. ☺

Katsos, tämä nytj on juttu! Sen minä kuulin
pikkaraisena. Ja nyt olet sen sinäkin kuullut ja
tiedät, että mitä ukko tekee, on aina oikein.

Uuden vuosisadan runotar.

Milloin ilmestyy uuden vuosisadan runotar, jonka meidän lastemme lasten lapset tai vielä etäisempi sukupolvi saa oppia tuntemaan, vaan emme me? Miltä hän näyttää? Mitä hän laulaa? Mitä sielun ominaisuuksia hän tulee koskettelemaan? Ja kuinka korkealle hän aikakautensa kohottaa?

Näin monta kysymystä meidän kiireisellä ajallamme, jolloin runous on vaan tiellä, jolloin selvästi tiedetään, että kaikki tuo „kuolematon,“ mitä nykyajan runoilijat kirjoittavat, tulevaisuudessa kenties esiintyy vaan vankikoppien otsakirjoituksina vankilamuureissa, joista niitä lukevat ainoastaan harvat uteliaat!

Pitäähän runouden ryhtyä asiain menoon, ainakin saisi se antaa sysäyksen puoluekiistoille, joissa veri taikka muste vuotaa.

Se on „yksipuolista“ puhetta, sanovat monet. Runoutta ei ole unohdettu meidän aikanamme.

Ei, onhan niitä vielä ihmisiä, jotka „vapaamaanantainaan“ tuntevat runouden tarvetta keksiessään hengistä kurinaa omassa arvokkaammassa ja jalommassa osassaan. Silloin he lähettävät kirjakaupasta hakemaan vaikka neljän markan edestä paraiten suositeltua runoutta. Muutamat tyytyvät siihen, mitä kaupanpäällisiksi annetaan taikka pitävät riittävänä, kun joskus saavat lukea päivän „kaikenlaisen“. Se tulee halvaksi, ja halpuus on huomioon otettava seikka näin ahtaina aikoina. Onhan siinä kylliksi, kun halutaan sitä, mitä meillä on! Tulevaisuuden runous ja tulevaisuuden musiikki kuuluvat hullunrohkeille. Yhtä hyvin voi puhua tutkimusretkistä Uraaniaan kuin niistäkin.

Lyhyt aikamme on kallista, sitä ei riitä mielikuvituksen leikkiin. Mutta jos nyt pubuisimme oikein järkevästi, mitä on runous? Nuo sointuisat tunteiden ja ajatusten purkaukset, ne ovat vaan hermojen heilahduksia ja liikkeitä. Kaikki innostus, ilo, tuska, vieläpä aineelliset pyrinnotkin ovat, oppineiden väitteen mukaan, hermojen liikettä. Jokainen on — kielillä varustettu soitin.

Mutta kuka soittimen kieliä koskettelee? Kuka ne saa helisemään ja väräjämään? Henki, tuo näkymätön, jumalallinen henki, joka niistä kaiuttaa oman liikutuksensa, oman innostuksensa. Tämän tajuavat toisetkin soittimet, väristen samoin sopusointuisin sävelin tai päinvastoin tärisyttävissä epäsoinuuissa. Niin on ollut ja niin tulee olemaan suuren ihmiskunnan edistyksen vaiheissa, vapauden tunnossa.

Jokaisen vuosisadan, jokaisen vuosituhannen suuruus, voimme sanoa, ilmenee runoudessa, joka syntyy edellisenä vuosisatana, mutta esiintyy ja valitsee vasta seuraavan kuluessa.

Keskellä meidän kiireistä ja koneitten kohisevaa aikakautta on hän siis jo syntynyt tuo uuden vuosisadan runotar. Me lähetämme hänelle tervehdyksen! Ehkä hän sen kuulee, tai lukee sen kerran noista vankikoppien otsakirjoituksista, joista äsken mainitsimme.

Hänen kätkyensä on heilahtanut sillä äärimmäisellä pisteellä, jota pohjoisnavan retkeilijät polkivat, niin etäällä kuin elävä silmä voi tunkeutua pohjantaivaan „mustaan sysisäkkiin.“ Kohisevat koneet, veturipillin ääni, aineellisten vuorien murtami-

nen ja hengisten, vanhentuneitten siteiden katkominen estivät meitä kuulemasta hänen kätkyensä käyntiä.

Hän on syntynyt meidän suuressa nykyaikaisessa tehtaassamme, jossa höyryn voima vallitsee, jossa mestari Veretön ja hänen oppipoikansa yötä ja päivää raatavat.

Hänellä on naisen suuri, rakkautta uhkuva sydän, Vestaalin liekki ja intohimon tuli. Hän sai neron salaman, niin monivärisen kuin on vuosituhansia vaihdelleen kristallisärmiön heijastus, jonka perusvärin ajan tapa määrää. Mielikuvituksen mahdava joutsenvaipe on hänen loistonsa ja mahtinsa. Tiede sen kutoi, „perusvoimat“ loivat siihen lentoa.

Isän puolelta hän on kansan lapsi, tervejärkinen, raitismielinen, vakava katseeltaan, leikillisyyttä huulessaan. Äiti on korkeasukuinen, yliopiston kasvatama siirtolaisen tytär kultaisine rokokoo-muistoinnein. Uuden vuosisadan runotar on perinyt näitten molempain veren ja sielun.

Ihania kumminlahjoja kannettiin hänen kätkyellensä. [Luonnon salaperäisiä arvoituksia on sille selvitettyinä siroteltu runsaasti kuin makeisia. Sukeltajan kellosta on varisteltu meren syvyydestä

tuotuja satumaisia helyjä. Tähtitaivaan kartta, tuo ylös ripustettu äärettömyyden meri, jossa on myriadaa saaria, kukin kokonainen maailma, on jäljennettynä hänen kätkyensä peitteenä. Aurinko maalaa hänelle kuvia; valokuvaus valmistaa hänelle leikkikaluja.

Hänen imettäjänsä on laulanut hänelle Eyvind Skaldespiller'istä,*) Firdûsista, lemmenlaulajista ja mitä Heine nuorena hurjuudessa lauloi todellisen runoilijasielunsa voimalla. Paljon, liian paljon on hän imettäjältään kuullut. Hän tuntee Eddan, vanhan kanta-äidin äidinäidin kauhistuttavat laulut, joissa kirousten veriset siivet suhisevat. Neljännes-tunnissa on hän kuullut koko itämaan „Tuhat yksi yötä.“

Uuden vuosisadan runotar on vielä lapsi, mutta hän on jo lähtenyt kehdestään. Hän on täynnä tahtoa, vaan ei tiedä mitä tahtoo.

Vielä hän leikkii imettäjänsä huoneessa, joka on täynnä taiteen aarteita ja rokokoota. Kreikkalainen

*)Runoilijain himmentäjä; pidettiin niin mainiona, että hän himmensi muut runoilijat.

murhenäytelmä ja roomalainen huvinäytelmä ovat siellä marmoriin muovailnut. Kansanlaulut roikkuvat siellä kuivina korsina seinillä; suutele niitä, ja ne puhkeavat eloon, saavat raittiin tuoksun. Beethoven'in, Gluck'in, Mozartin ja kaikkien suurien mestarien ajatukset ja sävelet kaikuvat ikuisina sointuina hänen korvissaan. Kirjahyllyillä on sijansa saanut moni, joita aikansa pidettiin kuolemattomina, ja siellä on hyvää tilaa vielä monille muille, joiden nimet ovat helisseet kuolemattomuuden sähkölangalla mutta kuolleet perille saapumatta.

Kovin paljon hän on lukenut, liian paljon, sillä hän on syntynyt meidän aikanamme. Hyvin paljon hänen pitää unohtaa, ja runotar kyllä osaakin unohtaa.

Hän ei ajattele lauluansa, joka tulee elämään vuosituhansia kuin Mooseksen runous ja Bidpai'n kultakruunuinen eläintaru ketun viekkandesta ja onnesta. Hän ei ajattele tekojansa, eikä koittavaa tulevaisuuttaan. Hän leikkii vielä kansojen taistelujen ryskiessä, kanuunain luotien ja kynäinpiirrosten sokin sokin risteillessä, muodostain riimikirjoituksia, joita on vaikea selvittää.

Hän vihaa Garibaldia, lukee kumminkin Shakespeare'ia ja ajattelee hetkisen; hänen teoksiaan voi

vielä esittää, kun minä kasvan suureksi! Calderon levätköön töittänsä ruumiskirstussa, jota maineen kirjoitus koristaa. Runotar on kosmopoliitti, Holberg, Molière, Plautus ja Aristophanes ovat hänellä yksissä kansissa, mutta eniten hän lukee Molière'ia.

Hän on vapautunut Alppien vuorikauriin levottomuudesta, mutta hän himoitsee elämän suolaa kuin kauris vuorien. Hänen sielussaan vallitsee ikimuistettavien hebrealaisten laulujen levollisuus, joka kaikui paimentolaisen äänestä vihreillä lakeuksilla hiljaisina, tähtikirkkaina öinä. Ja kumminkin sykkii hänen sydämensä laulussa valtavammin kuin innokkaimman sotilaan Thessalian vuoristoista muinaisessa Hellaassa.

Millainen on hänen kristillisyytensä? — Hän on oppinut filosofian suuren ja pienen taulun. Alkuaineokset ovat katkaisseet häneltä maitohampaan, mutta hän on saanut uuden sijaan. Tiedon hedelmää pureskeli hän jo kätkyessä, söi ja tuli viisaaksi, — joten „kuolemattomuus“ leimahti hänen sielussaan ihmiskunnan nerokkaimpana aatteena.

Milloin runouden uusi vuosisata alkaa? Milloin tunnetaan runotar? Milloin häntä kuunnellaan?

Jonakin ihanana kevätaamuna hän tulee veturilla, sen jyristessä läpi tunnelien, yli kaarisiltojen, tai yli vellovan, mahtavan meren pubkuvalla laivalla, tai halki ilman Montgolfiers'in Rok-linnun selästä hän astuu maahan ja hänen jumalallinen äänensä tervehtää ensi kerran ihmiskuntaa. Mistä? Ehkä Columbuksen löytämästä vapauden maasta, jossa alkuauskaita ajettiin kuin villipetoja ja tehtiin orjaeläimiksi sen maan asukkaat, joilta kuulinme „Hiawatha“ laulun? Kuuluuko se meidän antipoodiemme maanosasta, Etelämeren kultamöhkäleestä, vastakohortien maasta, jossa yömmä on päivä ja mustat joutsenet laulavat Mimosan metsissä? Tai tuleeko se ääni maasta, jossa Memnon'in temppelin patsaat helisivät ja helisevät, vaikka me emme ymmärtäneet erämaan laulun sfinksiä? Vai kuuluuko se kivihiiltien maasta, jossa Shakespeare on vallinnut Elisabeth'in ajoista? Tai Tycho Brahen kotimaasta, jossa ei häntä suvaittu, tai Californian seikkailumaasta, jossa vellington-puu kohottaa latvansa maailman metsien kuninkaana.

Milloinka loistaa tähti, tähti runottaren otsalla? Milloinka puhkee kukka, jonka lehdillä ilmenee vuosisadan kauneuden aatos, sen muoto, väri ja tuoksu?

„Mikä on uuden runottaren ohjelma?“ kysyvät meidän ajan taitavat valtiomiehet. „Mitä hän tahtoo?“

Kysy kernaammin, mitä hän *ei* tahdo!

Hän ei tahdo esiintyä kuluneen ajan kummituksena! Ei hän tahdo veistellä näytelmiä näyttämön kuluneista komeuksista eikä peitellä näytelmällisen rakenteen puutteita laulurunouden loistavilla verboilla! Hänen lentonsa on oleva kuin Thespisvaunun kulku marmoriseen Amfiteaatteriin. Hän ei hakkaa kappaleiksi ihmisten tervettä puhelutapaa muovailakseen siitä taiteellista kellojen helinää, josta trubaduuri-turnajaisten mairitteleva kaiku helähtää. Ei hän tahdo runomittaa aateliiseksi kohottaa eikä suorasanaisista porvarillisena pitää! Yhtäläinen on niiden kaiku, täyteläisyys ja voima oleva. Hän ei tahdo lohkaista Islannin satupaadesta vanhoja jumalia! Ne ovat kuolleet, uusi aika ei niitä tunnusta eikä omista. Hän ei vaadi aikalaisiansa sovittamaan ajatuksiaan ranskalaisiin romaani-kudoksiin! Hän ei tahdo nukuttaa jokapäiväisyyden kloroformilla! Elämännestettä hän tarjoo! Hänen suorasanainen ja runomittainen laulunsa on oleva *lyhyt, selvä ja rikas!* Kansallisuuksien sydämen tykytykset muodostavat kukin vaan yhden kirjaimen edistyksen kirjaimis-

tossa, mutta jokaisen kirjaimen omistaa hän yhtä suurella rakkaudella, muodostaa niistä sanoja ja heittää ne sointuvina nykyaikaiselle hymnilleen.

Ja milloin on aika täytetty?

Kauan kestää vielä odottaa meidän, jotka olemme jääneet jälkeen, vaan hetkisen heidän, jotka ovat lentäneet edellä.

Pian kaatuu kiinalainen muuri, Euroopan rautatiet avaavat Aasian suljetut sivistysarkistot, — molemmat sivistysvirrat juoksevat vastakkain! Silloin kaiketi kuohahtaa tuo koski syvyyksien kohinalla ja me nykyajan vanhat vapisemme sen järjestyttäissä ja otaksumme sen ennustavan loppua, jumaliemme häviötä. Me unhotamme, että täällä alhaalla ajat ja ihmissuvut häviävät, kustakin säilytetään vaan pikunen kuva, suljettuna sanan koteloon, joka uijäisyyden virralla kuin lotus-kukka, muistuttaen meille, että kaikki he olivat ja ovat lihaa meidän lihastamme erilaisissa puvuissa. Juutalaisten kuva hohtaa Raamatussa, kreikkalaisten Iliadissa ja Odysseiassa, ja meidän — ? Kysy uuden vuosisadan runottarelta tuossa suuressa hävityksessä, milloin uusi tunnusmerkki ilmestyy kirkastettuna, tunnus-tettuna.

Kaiken höyryn voima, koko nykyajan raskaus ovat osviittoja! Mestari Veretön ja hänen abkerat oppipoikansa, jotka näyttävät olevan nykyajan mah-tavia, ovat vain palvelijoita, mustia orjia, jotka ko-

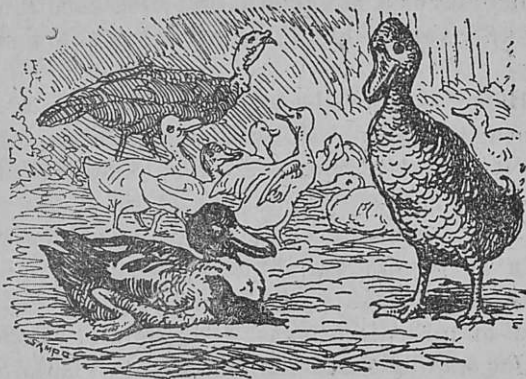

ristavat juhlasalin, kantavat aarteita, kattavat pöy-dät suureen juhlaan, jossa runotar lapsen viattomuudella, neitosen innolla ja naisen levollisuudella ja

tiedolla kohottaa runoilun ylimaailmallista soihtua, tuota rikasta, uhkuvaa ihmissydäntä, josta jumalallinen liekki leimuaa.

Terve sinulle, sinä uuden vuosisadan haltiatar! Meidän tervehdyksemme kohoo ja kuuluu, kuin madon ajatushymni, madon, jonka aura vääntää vaon päälle uuden kevään loisteessa ja aura viiltää vakoja, viiltää meidät madotkin muruiksi, jotta siunaus kasvaisi tulevalle, uudelle sukupolvelle.

Terve sinulle, uuden vuosisadan runotar!

Ankkatarhassa.

— —

Tuottiin anka Portugalista, toiset sanoivat Espanjasta, saman tekevä, portugalilaiseksi sitä sanottiin. Se muni, teurastettiin ja paistettiin. Siinä oli hänen elämänsä juoksu. Kaikki niitä poikasia, jotka köm-

pivät ulos hänen munistaan, sanottiin portugalilaisiksi ja se merkitsi jotakin. Nyt oli vaan yksi jäljellä koko suvusta ankkatarhassa, jossa kanatkin vapaasti kulkivat ja kukko esiintyi mahdollottoman ylepeänä.

„Hänen karhiva laulunsa loukkaa minua“, sanoi portugalilainen. „Mutta kaunis hän on, sitä ei voi kieltää, vaikk’ei hän olekkaan ankkauros. Hänen pitäisi vaan hallita itseänsä, mutta se ei ole niinkään helppoa, siihen tarvitaan korkeampaa sivistystä, niin kuin on pienillä laululinnuilla naapurin puiston lehmuksessa. Kuinka ne laulavat kauniisti! Heidän laulunsa on niin liikuttavaa, se on minun Portugaliani! Jos minulla olisi sellainen pikkunen laululintu, niin minä olisin hänelle kuin äiti, lempeä ja hyvä, se on minun veressäni, minun portugalilaisuudessani.“

Juuri hänen näin puhuessaan tuoksahti pikkunen laululintu päistikkaa katosta alas. Kissa sitä ahdisti, mutta lintunen pelastui taittaen vaan toisen siipensä ja putosi ankkatarhaan.

„Tämä on niin kissan tapaista, senkin hylkiö!“, sanoi portugalilainen; „kyllä minä hänet tunnen siitä asti, kun minulla itselläni oli poikasia! Ja sellainen

olento saa elää ja kulkea katoilla! Sellaista ei minun luullakseni suvaita Portugalissa!”

Ja hän surkutteli pientä laululintusta, ja toiset ankat, jotka eivät olleet portugalilaisia, surkuttelivat myöskin.

„Pikkunen raukka!” sanoivat he lähestyien vuorotellen. „Vaikka emme itse laula,” sanoivat he, „niin on meillä kumminkin sisällinen sointupohja eli jotain sellaista; sen me tunnemme, vaikk’emme siitä puhu.”

„Mutta minä tahdon puhua,” sanoi portugalilainen, „ja minä tahdon tehdä jotakin sen hyväksi, sillä se on kunkin velvollisuus!” Ja sitten hän meni vesikaukaloon ja pärskytti vettä niin, että pikkunen laululintu oli vähällä upota tulvaan! Mutta tarkoitus oli hyvä. „Tämä on hyvän tekoa,” sanoi hän, „tätä voitte katsella ja ottaa esimerkkiä.”

„Piip!” sanoi pikkulintu; hänen toinen siipensä oli poikki. Hänen oli hyvin vaikea pyristää, mutta hän ymmärsi kyllä loiskimisen hyvää tarkoittavan. „Te olette hyvin lämminsydäminen, rouva!” sanoi hän, mutta ei halunnut enempää.

„En ole koskaan sydämeni laatua ajatellut,” sanoi portugalilainen, „kumminkin minä tiedän

rakastavani kaikkia lähimmäisiäni, paitsi kissaa, mutta sitä ei kukaan voi minulta vaatia, hän on syönyt kaksi minun poikastani. Olkaa nyt kuin kotonanne täällä, se käy kyllä päinsä! Minä itse olen vieraalta seudulta, niinkuin kyllä voitte huomata minun ryhdistäni ja höyhenhameestani. Minun ankkaurooni on täällä syntynyt, hän ei ole minun vertani, mutta minä en ylvästele! — Uskallan kumminkin sanoa, että ainoastaan minä teitä täällä ymmärrän.“

„Sen kuvussa on portlakkia,*“)“ sanoi eräs tavallinen pikku ankka, joka oli sukkela, ja toisten mielestä tuo „portlakki“ oli hyvin sattuvasti keksitty, se muistutti „Portugalia.“ He pukkasivat toisiansa kylkeen ja sanoivat „raap“! Kyllä hän olikin hassunkurinen. Ja sitten he juttelivat laululinnun kanssa.

„Portugalilaisella on todellakin kieli vallassaan,“ sanoivat he. „Me emme tosin nosta nokkaamme niin korkealle, mutta tunnemme osanottavaisuutta yhtä paljon kuin hänkin. Ellemme tee mitään teidän

*)Hedekaalia.

hyväksenne, niin vaikenemme; se on meidän mielestämme kauniimmin tehty.“

„Teillä on ihana ääni,“ sanoi eräs vanhimmista. „Mahtaa olla hauskaa saada huvittaa ja tehdä iloiseksi niin monta kuin te teette. Minä en sitä tosiaankaan tajua ja siksi minä pidän suuni kiinni. Ja se on sentään parempi kuin tuhmuuksien lateleminen monen muun mukaan.“

„Älkää häntä kiusatko!“ sanoi portugalilainen, „hän tarvitsee lepoa ja hoitoa. Pikku laululintunen, uitanko teitä taas?“

„Oi, ei, sallikaa minun olla kuivana!“ pyysi hän

„Vesiparannus on ainoa, joka minua auttaa,“ sanoi portugalilainen. „Kyllähän seurustelukin hyvä on. Pian tulevat naapurin kanat tänne vierailemaan. Siellä on kaksi kiinalaista kanaa; ne käyttävät pussihousuja ja ovat hyvin sivistyneitä. He ovat ulkomaalta tuodut ja se seikka kohottaa heidän arvoansa minun silmissäni.“

Kanat tulivat ja kukkokin tuli. Tänään hän oli niin kohtelias, ettei hänen raakuuttaankaan huomattu.

„Te olette todellinen laululintu,“ sanoi hän, „ja te käytätte ääntänne niin erinomaisen hyvin kuin

sellaista pikkusta ääntä suinkin saattaa käyttää. Mutta enemmän pitää olla veturimaisuutta, muuten ei voida huomata eikä kuulla meidän urosmaisuttamme.

Kiinalaiset kanat olivat ihan haltioissaan nähdessään laululinnun; hän oli pesusta ihan luuhistunut ja oli heidän mielestään hyvin kiinalaisen kananpojan näköinen. „Hän on suloinen!“ ja he puhelivat hänelle. He puhuivat kuiskaamalla ja p-äänellä ylhäisten kiinalaisten tavalla.

„Me kuulumme teidän lajiinne. Ankat, myöskin portugalilainen, ovat uimajalkaisia, kaiketi olette sen huomannutkin. Meitä te ette vielä tunne, vaan kuinka moni meitä tuntee tai viitsii oppia tuntemaan! Ei kukaan, eivät kanatkaan! Kumminkin olemme me syntymästä saakka oikeutetut istumaan korkeamalla orrella kuin moni heistä. — Saman tekevä, me kuljemme hiljaksen muitten muassa, vaikkei heidän periaatteensa ole samat kuin meidän. Mutta me etsimme ainoastaan hyviä puolia ja puhumme vaan hyvistä ominaisuuksista, vaikka vaikeahan niitä on löytää, kun ei niitä ole. Kanatarhassa ei ole ainoatakaan lahjakasta ja suvaitsevaista olentoa, paitsi me kaksi ja kukko. Ankkatarhan asukkaissa ei ole ketään

sellaista. Me varoitamme teitä, pieni laululintu, älkää luottako tuohon töppöhäntään, hän on kavala! Tuo täplikäs, jolla on ruutu kummassakin siivessä, on oikea riitapukari, hän ei koskaan anna muiden saada viimeistä sanaa, ja aina hän on väärässä! — Tuo lihava ankka tuolla puhuu kaikista pahaa, se on vastoin meidän luontoamme, ellei voi puhua hyvää, niin on parasta pitää suunsa kiinni. Portugalilainen on ainoa, jolla on hiukan sivistystä, jonka kanssa voi seurustella. Mutta hän on intohimoinen ja puhuu liian paljon Portugalista.

„Hirveän paljon noilla kiinalaisilla on kuiskaleimista!“ sanoi muuan ankka, „minä en voi sietää heitä, en ole koskaan puhunut heidän kanssaan.“

Nyt tuli urosankka. Hän luuli laululintusta harmaaksi varpuseksi. „En minä voi huomata mitään eroa,“ sanoi hän, „ja samantekevä tuo muuten lienee! Hän kuuluu „pelivärkkeihin“ ja yhtä kaikki, minkä niistä vaan saa.“

„Älkää välittäkö hänen sanoistansa!“ kuiskasi portugalilainen, „hän on ansiokas virkatoimissaan ja virka ennen kaikkea. Mutta nyt minä menen levolle. On kunkin velvollisuus laittaa itsensä kylliksi liha-

vaksi siksi, kunnes palsamoidaan omenilla ja luumuilla.“

Hän lyyhistyi maahan auringonpaisteeseen ja räpytti toista silmäänsä. Hän makasi mukavasti, hän oli kovin hyvä, ja hyvin hän nukkuikin. Pieni laululintu nyppi tahtunutta siipeänsä ja lyyhistyi ihan suojelijattarensa viereen. Aurinko paistoi kauniisti ja lämpimästi; siinä paikassa oli hyvä olla.

Naapurin kanat kulkivat pitkin kuopsuttamassa; he olivat tulleetkin vaan ruuan vuoksi. Kiinalaiset poistuivat ensin ja toiset sitten. Kekseliäs ankanpoika sanoi portugalilaista vanhukseksi, joka pian muuttuisi uudestaan „ankanpoikaseksi!“ ja se nauratti toisia ankoja. „Uudestaan ankanpoika! Hän on kovin sukkela!“ ja sitten he toistivat tuon edellisen sukkeluuden: „portlakkia!“ Olipa se hauskaa ja sitten he paneutuivat maata.

Kun he olivat hetken aikaa maanneet, heitettiin ankkatarhaan ruuan jätettä, jotta läiskähti. Koko nukkuva parvi pyrähti pystyyn, levitellen siipiään. Portugalilainen heräsi myöskin, keikahti ympäri ja pusersi kauheasti pientä laululintua.

„Piip!“ sanoi se, „te astuitte kovin raskaasti, rouva!“

„Mitä varten asetutte tielle,“ sanoi hän, „eihän teidän tarvitse olla niin arkanahkainen! On minulakin hermot, mutta minä en koskaan ole sanonut „piip!“

„Älkää olko pahoillanne!“ sanoi laululintu, „tuo „piip“ pääsi vahingossa minun nokastani!“

Portugalilainen ei välittänyt kuunnella, häu riensi ruuanjätteiden kimppuun ja söi hyvän aterian. Kun se oli päättynyt, ja hän paneutui levolle, tuli pieni laululintu, tahtoen osoittaa ystävyyttä.

„Tilelililyt!
Sa mielistyt,
kun laulan nyt
sydämmestäsi lilyt.“

„Syötyäni minä tahdon levätä“, sanoi portugalilainen, „teidän pitää oppia käyttäytymään siivostä täällä sisällä! Nyt minä nukun“.

Pieni laululintu nolostui aikalailla, sillä hän oli tarkoittanut hyvää. Kun rouva viimein heräsi, piteli laululintunen nokassaan pientä jyvää, jonka oli löytänyt. Mutta portugalilainen oli nukkunut huonosti ja oli tietysti äreä.

„Tuon voitte antaa jollekin kananpojalle“, sanoi hän; „heittäkää tuo roikottaminen!“

„Te olette suuttunut minuun“, sanoi laululintu.
„Mitä minä olen tehnyt?“

„Tehnyt!“ sanoi portugalilainen, „se sana ei ole kaikkein hienointa lajia, sitä pyydän huomauttaa teille.“

„Eilen täällä aurinko paistoi“, sanoi pikkulintu, „tänään on pimeää ja synkkää! Minä olen kovin pahoilla mielin.“

„Te ette tiedä edes ajastakaan“, sanoi portugalilainen, „päivä ei ole vielä edes lopussa, älkää siinä seistä törröttäkö tuumuuksinne!“

„Te katselette minua niin vihaisesti kuin nuo kaksi silmää silloin, kun minä putosin tänne tarhaan.“

„Häpeämätön!“ sanoi portugalilainen, „vertaateko te minua kissaan, tuohon petoon! Minulla ei ole pahaa verenpisaraakaan. Minä olen ottanut teidät hoivaani ja tahdon opettaa teille säädyllyisiä tapoja.“

Ja hän puri laululinnun pään poikki. Se kuoli.

„Mitä tämä on!“ sanoi hän; „eikö hän senkään vertaa kestänyt! Ei hän siis tähän maailmaan

sopinut! Olinhan minä kuin äiti hänelle, sen tiedän, sillä sydän minulla on!“

Naapurin kukko pisti päänsä tarhaan ja lauloi veturin voimalla.

„Te viette hengen muilta tuolla laulullanne!“ sanoi portugalilainen; „kaikkityyni on teidän syynne. Hän kadotti päänsä ja minä olen väbällä menettää omani!“

„Ei hän maatessansa suurta tilaa ota,“ sanoi kukko.

„Puhukaa kunnioituksella hänestä!“ sanoi portugalilainen, „hänellä oli säveliä, hän osasi laulaa ja oli korkeasti sivistynyt! Ystävällinen ja hempeä hän oli, niinkuin eläinten sopiikin olla, samoin kuin niin sanottujen ihmistenkin.“

Kaikki ankat kerääntyivät pienen, kuolleen laululinnun ympärille. Ankoilla on vahvat tunteet, joko he kadehtivat tai ovat myötätuntoisia. Ja koska ei tässä ollut mitään kadehdittavaa, niin olivat he myötätuntoisia, samoin nuo kaksi kiinalaista kanaa.

„Sellaista laululintua emme koskaan enää saa! Hän oli melkein kiinalainen“, ja he itkivät vallan rutkuen, ja kaikki kanat rutkuivat. Mutta ankoilla oli punaisimmat silmät.

„Sydän meillä on,“ sanoivat he, „sitä ei kukaan voi epäillä.“

„Sydän!“ sanoi portugalilainen, „on niinkin — melkein niinkuin Portugalissa!“

„Nyt on mietittävä, mitä saisimme kupuamme!“ sanoi urosankka. „Se on tärkeintä! Jos yksi „pelivärkki“ menee rikki, niin on niitä kylliksi jäämäänkin“.

Hopearaha.

Hopearaha tuli kirkkaana rahapajasta. Se vieri ja kilisi: „Hurraa! Nyt lähden ulos avaraan maailmaan!“ Ja sinne se joutuikin.

Lapsi piteli sitä lämpöisillä kätösillään ja saitturi kylmillä, ahneen kourilla. Vanhat kääntelivät

sitä kymmenen kertaa, mutta nuoret antoivat sen heti luistaa tiehensä. Hopearahassa oli hiukkasen kuparia. Se oli jo vuoden ajan ollut maailmalla kullussa, siinä maassa, jossa se oli valettu. Kerran se pääsi mukaan ulkomaanmatkalle. Se sattui viimeiseksi jäämään omistajansa rahapussin pohjaan, kun muut oman maan rahat olivat menneet. Omistaja ei tiennyt sitä olevankaan, ennenkuin se sattumalta tuli hänen sormiinsa.

„Kah, onhan minulla vielä kotoinen hopearaha!“ sanoi hän, „tulkoon mukaan matkalle!“ Hopearaha helähti ja vieri iloissaan, kun omistaja pisti sen pussiin. Siellä se sai olla vieraitten toverien joukossa, jotka tulivat ja menivät. Toinen sai antaa tilansa toiselle, mutta kotoinen hopearaha sai aina pitää paikkansa. Sitä suosittiin erityisesti.

Useita viikkoja oli jo kulunut. Hopearaha oli kaukana maailmalla. Missä, se vaan oli tuntematon seikka. Toiset rahat kertoivat olevansa ranskalaisia ja itaialialaisia. Joku aina kertoi, missä kaupungissa milloinkin oltiin. Mutta hopearaha ei mitään tajunnut. Eihän voi nähdä maailmaa, kun on aina pussissa niinkuin hopearahakin. Mutta eräänä päivänä se huomasi rahapussin suun olevan auki. Se hiipi

aukolle, kurkistaakseen hiukan ulos. Sitä sen ei olisi pitänyt tehdä, mutta uteliaisuus viekotteli ja sitä seuraa rangaistus. Se lujui housuntaskuun. Kun rahapussi illalla otettiin taskusta, jäi hopearaha paikallensa ja joutui vaatteiden keralla käytävään. Siellä se heti putosi lattialle. Ei kukaan huomannut eikä nähnyt sitä.

Aamulla vaatteet tuotiin, herra puki ne ylleen ja matkusti pois. Hopearaha ei tullutkaan mukaan. Se löydettiin, joutui virantoimitukseen ja pääsi maailmalle kolmen muun rahan mukana.

„Onpa hauskaa katsella hiukan maailmaa,“ ajatteli hopearaha, „oppia tuntemaan uusia ihmisiä, uusia tapoja!“

„Mitä rahaa tämä on“, kuuli hän samalla sanottavan. „Tämä ei ole maan rahaa! Se on väärä! Ei kelpaa!“

„No nyt alkaa hopearahan juttu, jonka hän itse kerran kertoi.

„Väärä, ei kelpaa! Se pistätti minua,“ sanoi hopearaha. „Tiesinhän minä olevani hyvää hopeata, helinäni oli selvä, olin oikeaa tekoa. Varmaan he

erehtyivät, ehkeivät tarkkoittaneetkaan minua, mutta kyllä he minua tarkoittivat! Minua he vääräksi sanoivat, minä en kelvannut! „Pimeässä sinut annan!“ sanoi mies, jonka hallussa minä olin, ja niin hän tekikin. Päivän tultua minua taas haukuttiin: — „väärä, ei kelpaa! Pitää koettaa päästä siitä“.

Hopearaha tutisi sormien välissä joka kerta, kun sitä salavihkaa yritettiin käyttää maan rahana.

„Minua kurjaa rahaa! Mitä auttaa nyt hopeaisuuteni, arvoni ja tekoni, kun ei niillä mitään merkitystä ole! Maailma arvostelee meitä luuloussa mukaan! Elämä mahtaa olla kauheata niille, joilla on paha omatunto, kun he luikkivat vääryyden teillä, koska minuakin näin kauheasti karmii, vaikka vaan näennäisesti olen epäiltävä! — Joka kerta kun jouduin käsille, pelkäsin minä tarkastavia silmiä; tiesinhän minä, että minut heitettäisiin virattomana pöydälle valeen ja petoksen edustajana.

Kerran jouduin minä köyhälle vaimoraukalle. Hän sai minut palkakseen päivän raskaasta raatamisesta. Mutta hänen oli vaikea päästä minusta eroon, ei kukaan huolinut. Minä olin hänelle onnettomuuden taakka.

„Minun täytyy kaiketi petkuttaa tällä joku“, sanoi hän. „Eihän minulla ole varaa säilyttää väärää

rahaa. Rikkaalle leipurille minä sen toimitan, hänellä ei se tunnukaan. Mutta vääryyttä minä sitenkin teen.“

„Nyt täytyy minun vielä joutua vaimon oman-tunnon taakaksi!“ huokasi hopearaha. „Olenko minä tosiaankin, vanhemmaksi tultuani, niin kovin muuttunut?“

Vaimo vei minut rikkaalle leipurille, mutta hän tunsikin hyvin käyvän rahan, enkä minä saanut olla siinä, mihin vaimo minut laski. Leipuri heitti minut vasten vaimon naamaa. Leipää ei hän minusta voinut saada. Oloni tuntui kovin raskaalta, toivoin, etten koskaan olisi rahapajasta maailmaan päässyt muitten harmiksi, minä, joka nuoruuden päivinä olin ollut niin reipas ja varma, sekä ylpeä oikeasta arvostani. Kun ei kukaan minusta huolinut, muuttui mieläni niin suruiseksi kuin tällainen rahaparka suinkin saattaa olla. Mutta vaimo vei minut kotiinsa, katseli minua hartaasti, lempeästi ja ystävällisesti. „En tahdo sinun kauttasi enää ketään pettää!“ sanoi hän. „Minä lyön reiän sinuun, jotta jokainen voi nähdä sinun ala-arvoisuutesi, — mutta

sentäänkin —, sattui mieleeni, — ehkä sinä voit onnea tuottaa! Tosiaankin, se ajatus ei ollut hullumpi. Minä lyön reiän rahaan, köytän sen nauhaan ja annan naapurin pienelle tytölle. Hän saa sitä kantaa kaulassaan onnenrahana.“

Hän löi reiän minuun. Eihän tuo kenestäkään hyvältä tunnu, kun saa itseensä reiän, mutta hyvän tarkoituksen vuoksi voidaan paljonkin sietää. Nauhan minä sain, ja olin nyt kunniamerkin tapainen.

Minut ripustettiin tuon pienen lapsen kaulaan, ja lapsi hymyili, suuteli minua, ja minä lepäsin kokonaisen yön lapsen lämpimällä, viattomalla rinnalla.

Aamulla otti

„Onnenraha!“ sanoi hän. „No, saandaanpa nähdä!“ Hän pani minut johonkin happameen, joten minä muutuin vihreäksi. Sitten hän tukki reikäni kitillä, hieroi hiukan pintaani, ja vei minut hämä-

äiti minut hypypysiinsä, katse-
li minua. Hänellä oli omat ajatuksensa minusta, sen huomasi pianikin. Hän sai sakset käteensä ja irroitti minut nauhasta.

rissä arpajaisiin, ostaakseen arpalipun. Ja sen piti tuottaa onnea.

Minun oli kovin paha olla! Minua ahdisti niin, että olin taittua. Tiesinhän, että minua sanottaisiin vääräksi ja heitettäisiin syrjään ihan tuon suuren rahanpaljouden nähden. Niiden naamataulussa oli kirjoitus, josta he voivat ylpeillä. Mutta minä pelastuin. Arpojen myyjällä oli kova kiire, ostajia oli paljon, ja minä lensin helisten arkkuun toisten rahojen joukkoon. Josko arpalipulla voitettiin, sitä en tiedä, mutta sen tiedän, että jo toisena päivänä minut huomattiin vääräksi rahaksi, pantiin syrjään, ja lähetettiin maailmaan pettämään, aina vaan pettämään. Sitä ei voi kestää, kenellä on rehellinen luonne, ja minkä minä rehellisyydelleni mahdoin.

Vuoden ja päivän kuljin minä sillä lailla kädestä käteen, talosta taloon, aina haukuttiin, aina paheksuttiin. Ei kukaan minuun luottanut, enkä minä kehenkään, en itseenkään. Se oli surkea aika.

Mutta kerran, eräänä päivänä, tuli matkustaja. Tietysti minut sysättiin hänelle. Ja hän otti minut epäilemättä vastaan, pitäen maan rahana. Mutta kun hän aikoi antaa minut pois, kuulin taas sanat: „Ei kelpaa! Väärä!“

„Minä olen sen oikeana saanut“, sanoi mies ja katseli minua tarkemmin. Silloin hänen kasvonsa kirkastuivat, sellaista ei ollut koskaan tapahtunut minua katseltaessa: „No, mutta totta tosiaankin,“ sanoi hän. „Tämähän on meidän rahaamme, oikea, rehellinen hopearaha, johon on lyöty reikä ja sanottu vääräksi. Tämähän on oikein hauskaa! Sinut kyllä säilytän ja vien kotiin mukaani!“

Minä hytkähdin riemusta. Minua sanottiin oikeaksi, rehelliseksi rahaksi, ja kotiinkin pääsisin. Siellä minut kaikki tuntisivat hyväksi hopeaksi ja oikeatekoiseksi. Minä olisin tahtonut säkenöidä ilosta, mutta se ei ole minun luontoni mukaista. Teras voi säkenöidä, hopea ei.

Minut käärittiin hienoon, valkeaan paperiin, etten sekaantuisi toisiin rahoihin enkä joutuisi pois. Vaan juhlallisissa tilaisuuksissa minut otettiin esille, näytettiin maanmiehille tavattaessa ja puhuttiin paljon hyvää: He sanoivat minun olevan merkillisen. Se on todellakin hauskaa, kun saa olla merkillinen, vaikei voi sanaakaan puhua!

Minä pääsin kotiin! Kärsimykseni olivat loppussa, onneni alkoi, Olinhan minä hyvää hopeata, olin oikeaa tekoa, eikä tuo minua vähääkään haitan-

nut, että minuun oli lyöty reikä muka vääryyteni merkiksi. Se ei tee mitään, kun ei ole väärä! Kär-
sivällisyyttä pitää olla. Oikeus maan perii! Se on
minun vakuutukseni!" sanoi hopearaha.

Portinvartijan poika.

Kenraali asui ensimmäisessä kerroksessa. Portinvartijan väki majaili kellarikerroksessa. Paljon oli eroa näiden kahden perheen välillä, kokonainen kerros ja säätyeroitus. Mutta he asuivat saman katon

alla, ja kumpikin perhe saattoi katsella akkunastaan kadulle ja pihalle päin. Piha oli kuin ruohokenttä, siellä oli kukoistava akaasiapuu, — silloin kun se kukoisti. — Sen varjossa istui usein kesäisin ko-reiltu imettäjä vielä koreamman pikku Miljan, ken-raalin lapsen kanssa. Hänen edessään tanssi pal-jain jaloin portinvartijan pieni poika, jolla oli suu-ret ruskeat silmät ja tumma tukka. Tyttönen hy-myili hänelle ja ojensi pienet kätösensä poikaa kohti ja kun kenraali näki tämän akkunastaan, nyökkäsi hän heille ja sanoi: „Charmant!“ Kenraalitar itse oli niin nuori, että hän olisi voinut olla miehensä tytär aikaisesta avioliitosta, hän ei koskaan katsellut akkunasta pihalle. Mutta hän oli käskenyt, että kel-larinväen pieni poika saisi leikkiä hänen lapsensa edessä, kun ei hän vaan koskisi pikku tyttöön. Imet-täjä totteli tarkoin rouvan neuvoja.

Aurinko paistoi ensimmäisen kerroksen halti-joille ja kellarikerroksen asujamille. Akaasiapuu oli kukassa, se varisti ne, ja seuraavana vuonna se sai uusia kukkia. Puu kukoisti ja portinvartijan poika kukoisti, hän oli kuin tuore tulppaani.

Kenraalin pieni tyttö oli hento ja kalpea kuin akaasiapuun vaaleanpunaisen kukan lehti. Harvoin

hän enää tuli pihalle puun alle. Hänelle annettiin raitista ilmaa vaunuissa. Hän ajeli äitinsä kanssa ja nyökytti päätään aina portinvartijan Yrjölle, heittelipä lentomuiskujakin, kunnes hän äitinsä mielestä oli liian suuri tyttö sellaista tekemään.

Eräänä päivänä vei Yrjö kenraalille kirjeitä ja sanomia, jotka aikaiseen aamulla tuotiin portinvartijalle. Astuessaan ylös rappusia kuuli hän hietalukun kohdalla omituista kitinää. Hän luuli jonkun

kananpojan siellä tiukkuvan, ja se olikin kenraalin pieni tytär pitsissä ja huntuhameissa.

„Älä sano isälle ja äidille. He suuttuvat!“

„Mikä nyt on, pikku neiti?“ kysyi Yrjö.

„Kaikkityyni palaa!“ sanoi hän. „Suuret liekit polttavat!“

Yrjö avasi pienen lastenkamarin oven. Akkunaverhot olivat melkein tykkänään palaneet, akkunapuut kytivät täydessä liekissä. Yrjö hyppäsi ylös akkunalaudalle, repi alas ja kutsui väkeä. Ilman häntä olisi tullut tulipalo.

Kenraali ja kenraalitar kyselivät pikku Miljalta.

„Minulla oli vaan yksi ainoa tulitikku“, sanoi hän, „ja se syttyi heti, ja verho syttyi heti, ja minä syljin niin paljon kuin voin, mutta minulla ei ollut kylliksi sylkeä. Sitten minä juoksin pois piiloon, sillä isä ja äiti olisivat varmaan suuttuneet ja toruneet.“

„Sylkeä!“ sanoi kenraali, „sellainen sana! Koska sinä olet kuullut isän ja äidin syljestä puhuvan? Sen olet sinä saanut alahalta!“

Pikku Yrjö sai viisikymmentä penniä. Sitä ei vietykään leipurille. Se pantiin säästöön. Pian hänellä oli niin paljon rahaa, että voi ostaa värilaati-

kon ja maalata piirtämänsä kuvat, joita hänellä oli paljon. Niitä ilmestyi ihan itsestään hänen kynästään ja sormistaan. Ensimmäiset värilliset kuvat annettiin pikku Miljalle.

„Charmant!“ sanoi kenraali. Kenraalitar tunnusti, että aivan hyvin voi huomata mitä tuo pikkunen oli tarkoittanut. „Taipumusta hänellä on!“ Nämät sanat kertoi portinvartijan vaimo kellari-asunnossa.

Kenraali ja hänen rouvansa olivat ylhäistä väkeä. Heillä oli kaksi vaakunaa vaunuissansa, yksi kumpaakin kohti. Rouvalla oli vaakuna joka vaatekapaleessa, sisällä ja päällä, yöpaidassa ja matkalaukussa. Toinen, rouvan vaakuna, oli kovin kallis; sen oli hänen isänsä ostanut selvällä rahalla, sillä ei hän ollut sitä syntyessään saanut, enempää kuin hänen tyttärensäkään, joka oli tullut liian aikaiseen, seitsemän vuotta ennen vaakunaa. Sen kyllä useimmat ihmiset muistivat, vaikka perhe itse oli sen unohtanut. Kenraalin vaakuna oli vanha ja suuri; kyllä saattoikin ritistä sitä kantaessaan, saatikka sitten kahden vaukunan painon alla. Ja kyllä kenraalitar ihan itsestään ritsahteli, kun hän jäykkänä ja komeissaan ajoi hovitanssijaisiin.

Kenraali oli vanha ja harmaa, mutta hän istui vielä tukevasti hevosen selässä. Sen hän itsekin tiesi ja ratsasti joka päivä. Ratsurenki seurasi aina sopivan matkan päässä mukana. Kun hän tuli seuraan, tuntui siltä kuin hän olisi tullut sisään korkean ratsunsa selässä. Kunniamerkkiä hänen rinnallaan oli niin kauhean paljon, etiä se oli vallan käsittämätöntä, mutta minkä hän sille mahtoi, syyttä hän ne oli saanut. Aivan nuorena oleskeli hän sotaväessä, oli mukana syysharjoituksissa, joita silloin rauhanojoissa pidettiin. Niiltä ajoilta kertoi hän aina erään jutun, ainoa minkä hän tiesi: Hänen aliupseerinsa saarsi ja otti vangiksi erään prinssin, ja tämän piti nyt, pienen, vangiksi saadun joukkonsa kanssa, itse vankina ratsastaa kaupunkiin — kenraalin perässä. Se oli merkillinen tapaus, josta kenraali vuosikausien kuluttua aina vaan kertoi, joka kerta toistaen nuo ikimuistettavat sanat, jotka hän oli lausunut ojentaessaan prinssille miekan takaisin: „Ainoastaan minun aliupseerini saattoi vangita teidän ylhäisyytenne, minä en koskaan!“ ja prinssi vastasi: „Te olette verraton!“ Oikeata sotaa ei kenraali koskaan ollut nähnyt. Kun sota oli maassa, valitsi hän valtiomiehen uran kulkiessa kolmessa valtiossa.

Hän puhui ranskankieltä niin hyvin, että melkein unohti omansa. Hän tanssi hyvin ja ratsasti hyvin ja hänen takkinsa liepukkaan ilmestyi arvomerkkiä ihan käsittämättömällä tavalla. Vahtisotamiehet tekivät hänelle kunniaa, ja eräs nuori, kaunis tyttö teki myöskin hänelle kunniaa ja pääsi kenraalittareksi. He saivat pienen, suloisen lapsen. Se oli niin ihana kuin taivaasta tipahtanut. Portinvartijan poika tanssi sille pihalla heti kun se saattoi tajuta ja omisti sille kaikki piirustamansa ja värittämänsä kuvat. Tyttönen katseli niitä iloiten ja repi ne kappaleiksi, Hän oli niin hieno ja suloinen.

„Ruusunlehtiseni!“ sanoi kenraalitar. „Prinssiä varten olet sinä syntynyt!“

Prinssi oli jo oven takana, mutta kuka sitä tiesi. Ihmiset eivät näe kauas ovenraosta.

„Tässä hiljan taittoi meidän poika voileivästään hänelle!“ sanoi portinvartijan vaimo; „ei siinä ollut juustoa eikä lihaa päällä, mutta se maistui hänestä yhtä hyvältä kuin kananpaisti. Olisipa siitä meteli nousnut, jos kenraalilaiset sen aterian olisivat nähneet, mutta he eivät sitä nähneet.“

Yrjö oli jakanut voileivästään pikku Miljalle ja mielellään hän olisi sydämestänsäkin osan antanut,

jos vaan pikku tyttösellä olisi siitä jotakin hauskuutta ollut. Hän oli hyvä poika, tarkkaavainen ja älykäs. Hän kävi nyt opiston iltakoulussa piirustusta oppimassa. Pikku Milja edistyi myöskin opintiellä; hän puhui ranskaa „bonnénsa“ kanssa ja opetteli tanssiin oikean mestarin johdolla.

„Yrjö pannaan näytteille!“ sanoi portinvartijan vaimo. Niin pitkällä oli Yrjö.

„Viisaimpaa olisi panna hänet johonkin oppiin“, sanoi isä. „Sievään ammattiin hänet pitäisi saada. Olisipa jo aika pojan joutua kotoa pois!“

„Kyllä hänen kumminkin pitää maata yöt kotona“, sanoi äiti. „Ei ole niinkään helppoa löytää sellaista mestaria, jolla olisi tilaa. Vaatteissa hän on vielä pidettävä. Kai tuota jokin neuvo keksitään, ja se erä ruokaa hankitaan, mitä hän syö; poika riemastuu, kun saa pari keitettyä perunaa. Opin saa hän ilmaiseksi. Anna hänen mennä omaa tietään. Saatpa nähdä, hän tuottaa kerran iloa meille. Niin sanoi professorikin!“

Anders nin satuja

Rippikouluvaatteet olivat valmiit. Äiti oli itse ne neulonut, mutta paikkaajaräätäli oli ne leikannut ja hän leikkasi hyvin. Jos sillä miehellä olisi ollut kylliksi varaa pitää verstasta ja kisälliä, sanoi portinvartijan voimo, niin olisi hänestä kyllä tullut hoviräätäli.

Vaatteet olivat kunnossa ja poika oli kunnossa. Yrjö sai tombaksisen, suuren taskukellon rippilahjaksi kummiltansa, vaatekauppiaan vanhalta myyjältä joka oli rikkain Yrjön kummista. Kello oli vanha ja vakaantunut, se kävi aina edellä, mutta parempi edellä kuin perässä. Se oli kallisarvoinen lahja. Kenraalilta lähetettiin sahviaanikansinen virsikirja. Sen antoi pikku neiti, jolle Yrjö oli lahjoittanut kuviaan. Kirjan kanteen oli kirjoitettu hänen nimensä ja pikku neidin nimi, jonka alla oli: „suosiollisuudella“. Se oli kirjoitettu kenraalittaren sanelun mukaan. Kenraali oli lukenut sen ja sanonut: „Charmant!“

„Se oli tosiaankin kohteliasta niin ylhäisen herrasväen teoksi“, sanoi portinvartijan vaimo. Ja Yrjön piti mennä uusissa rippikouluvaatteissa näyttämään itseään toiseen kerrokseen ja kiittämään. Kenraalitar istui vaippoihin käärittynä, päänskipua pottien. Aina hänen päätään pakotti, kun ikävä oli

Hän katsoi ystävällisesti Yrjööön toivoen hänelle kaikkea hyvää eikä ollenkaan päänskipua. Kenraali oli aamunutussa, tupsulakki päässä ja punavartiset, venäläiset saappaat jalassa. Hän kulki lattialla kolme kertaa edestakaisin omissa mietteissään ja muistonsaan, pysähtyi ja sanoi:

„Pikku Yrjö on siis nyt kristitty mies! Ole myös kunnan mies, ja kunnioita päämiehiäsi! Ja vielä vanhana miehenä voit sanoa kenraalilta saaneesi tämän opetuksen.“

Harvoin kenraali näin pitkän puheen piti. Nytkin hän vetääntyi takaisin omaan kuoreensa ja näytti ylhäiseltä. Kaikesta mitä Yrjö täällä näki, säilytti hän selvimmin mielessään pikku Milja neidin. Hän oli niin suloinen, hempeä, hento ja hieno. Hänen kuvansa olisi pitänyt maalata saippuakuplaan. Hänen vaatteensa ja keltainen kutritukkansa tuoksuvat juuri kuin hän olisi ollut vasta puhjennut ruusu. Ja hänen kanssaan oli Yrjö kerran jakanut voileipänsä. Pikku Milja oli syönyt sen kovalla ruokahalulla ja joka toisella suupalalla nyökännyt päätään hänelle. Mahtoiko hän vieläkin muistaa sitä? Kaiketi, ihan varmaan. Hän oli juuri „muistoksi“ antanut tuon sievän virsikirjan. Ja kun uudenvuoden ensimmäi-

nen uusikuu ilmestyi, meni hän ulos, ottaen leipää ja rahan ja aukasi kirjan. Mikähän virsi tuli? Ylitys- ja kiitosvirsi. Sitten hän aukaisi Miljalle. Hän karttoi hautavirsien kohtaa kirjassa, mutta yhtä kaikki avasi hän keskeltä hautaa ja kuolemaa. No, eihän se nyt mitään tiennyt! Mutta kyllä häntä sentään ahdisti, kun tuo suloinen pikku tyttö pian sairastui ja joutui sängyn omaksi, ja tohtorin vaunut pysähtyivät portille joka päivä.

„Eivät he saa pitää häntä!“ sanoi portinvartijan vaimo, „Herramme kyllä tietää kenet hän tahtoo!“

Mutta he saivat pitää hänet. Yrjö piirusti kuvia ja lähetti ne hänelle. Hän piirusti tsaarin linnan, vanhan Moskowan Kremlin, ihan sellaisen kuin se on, sen tornit ja kupoolit. Ne olivat aivan kuin mahdollottoman suuret, vihreät ja kullatut sipulit, — ainakin Yrjön piirustuksessa. Tämä huvitti suuresti pikku Miljaa. Ja siksi pä Yrjö viikon kuluessa lähetti vielä muutamia kuvia, aina vaan rakennuksia, sillä niiden porttien ja akkunain sisäpuolelle mahtui kaikkea, mitä pikku Milja vaan tahtoi kuvitella.

Hän piirusti kiinalaisen talon, jossa oli kellosoittimia kaikissa kuudessatoista kerroksessa. Hän perusti kaksi kreikkalaista temppeeliä, joissa oli hoi-

kat marmoripilarit ja portaat yltäympäri. Hän piirusti norjalaisen kirkon. Saattoi nähdä sen olevan hirsistä, jotka olivat hakatut ja kummallisesti asetetut. Kukin kerros näytti siltä kuin se olisi ollut tuudun jalaksilla. Kaikkein kaunein oli kumminkin eräs linna, jonka hän oli nimittänyt „pikku Miljan linnaksi“. Sellainen hänen asuntonsa piti olla. Sen oli Yrjö tykkänään itse suunnitellut ja sovittanut siihen kaikki, mitä hän kaunista keksi toisissa rakennuksissa. Siinä oli veistettyjä hirsiiä kuin norjalaisessa kirkossa, marmoripilaria kuin kreikkalaisessa temppelissä, kellosoittimia joka kerroksessa ja ylinnä kupoolia, viheriöitä ja kullattuja kuin tsaarin Kremlissä. Se oli oikea lasten linna. Ja kunkin akkunan kohdalle oli kirjoitettu mitä siinä salissa ja siinä huoneessa piti tehtävän: „Täällä Milja nukkuu, täällä Milja tanssii ja täällä hän leikkii „vieraisilla“. Sitä oli hauska katsella ja kyllä sitä katseltiinkin.

„Charmant!“ sanoi kenraali.

Mutta vanha krevi, sillä siellä oli vanha kreivikin, joka oli vielä ylhäisempi kuin kenraali, ja hänellä oli oma linna ja herrastaloja, — ei sanonut mitään. Hän kuuli, että nämä olivat portinvartijan pienen pojan suunnittelemlia piirustuksia. No, ei hän

niin pienikään enää ollut koska oli jo ripille pääsyt. Vanhalla kreivillä oli kuvista omat mietteensä, kun hän niitä katseli.

Eräänä päivänä oli synkkää ja sateista, ilma oli kamala, mutta se päivä kuului valoisimpain ja parhaimpain joukkoon Yrjön elämässä.

Taideakademian professori kutsui hänet luokseen.

„Kuule, ystäväni,“ sanoi hän, „keskustelkaamme hiukan! Meidän Herramme on hyvydessään antanut sinulle lahjoja. Hän on myöskin sallinut sinun kohdata hyviä ihmisiä. Tuo vanha kreivi, tuolta kulmasta, on puhunut minulle sinusta. Minä olen myöskin nähnyt sinun piirustuksesi. Niiden yli voimme vetää viivan, niissä on paljon korjaamista. Nyt saat kahdesti viikossa tulla minun piirustuskouluuni, niin onnistut vastaisuudessa paremmin. Luulen sinusta tulevan paremman rakennusmestarin kuin maalarin. Sinulla on vielä kyllin aikaa miettiäksesi tätä. Mene nyt vielä tänään tuon vanhan kreivin luo, joka asuu tuolla kulmassa. Ja kiitä sinä Herraamme siitä miehestä!“

Kulmassa oli suuri talo. Sen akkunain ympärille oli muovailtu elefanttia ja dromedaaria, kaikki

vanhoilta ajoilta. Mutta vanha kreivi piti enemmän uudesta ajasta ja sen tuottamasta hyvästä, joko se sitten lähti ensimmäisestä kerroksesta, kellariasunnosta taikka vinttikamarista.

„Minä luulen“, sanoi portinvartijan vaimo, „mitä ylhäisempiä ihmiset ovat sitä vähemmän he ovat olevinaan. Kuinka se vanha kreivi onmiellyttävä ja suora! Ja hän pubuukin ihan niinkuin sinä ja minä. Niin eivät kenraalilaiset tee! Yrjökin oli ihan pyörällä pelkästä ihastuksesta eilen, niin ystävällisesti kreivi oli häntä kohdellut. Ja samoin olen minäkin tänään, oltuani tuon mahtavan miehen puheilla. Eikö ollut hyvä, ettemme panneet Yrjöä käsityöläisoppiin! Hänellä on lahjoja.“

„Mutta niille täytyy saada kannatusta ulkopäin!“ sanoi isä.

„Sitäkin on saatu,“ sanoi äiti. „Kreivi puhui selvin sanoin!“

„Kenraalilaisista kaikki on sentään lähtenyt.“ sanoi isä. „Pitää meidän heitäkin kiittää.“

„Sen teemme mielellämme!“ sanoi äiti. „Mutta minä en luule olevan paljon kiittämisen varaa. Meidän Herraamme tahdon minä kiittää ja Häntä minä

kiitän siitäkin, että pikku Milja nyt on parantumaisillaan!”

Pikku Milja edistyi ja Yrjö edistyi. Vuoden kuluessa sai hän pienen, hopeaisen kunniarahan ja myöhemmin vielä suuremman.

„Olisi tainnut olla parempi panna hänet käsi-työläisoppiin!” sanoi portinvartijan vaimo ja itki. „Niin olisimme nyt saaneet pitää hänet. Mitä hän Roomassa..? Minä en koskaan enää saa nähdä häntä, vaikka hän tulee kotiinkin, mutta hän ei tulekaan, se rakas lapsi!”

„Tämä on hänen onnensa ja kunniansa!” sanoi isä.

„Kiitoksia paljon, ystäväni!” sanoi äiti. „Sinä puhut toista kuin ajattelet! Sinä olet yhtä ikävissäsi kuin minäkin.”

Ja kyllä ne olivat tosiasioita kumpikin, sekä matkustaminen, että ikävä. Se oli suuri onni nuorelle miehelle, sanoivat ihmiset.

Kenraalilla käytiin myöskin hyvästi jättämässä. Mutta rouva ei näyttäytynyt, hänellä oli kova pään-